సంక్రాంతి విషయములు

—— (౧) గుమ్మడి పాట. ——

గుమ్మడేడే గోపిదేవి, గుమ్మడేడే అమ్మతల్లి, గుమ్మడి ఎటు జూపగదేమా
యమ్మ గోపెమ్మా॥ గుమ్మా॥ ముద్దు గుమ్మా మాయమ్మా॥ గు॥
గుమ్మడి పువ్వున పేరు గుతురు మగ కాదివి ని ప్రార్థింబ కృష్ణుడు
ఆ మువ్వే నిన్ను యమునకు బాకవ్వము ఆజ్ఞగించబ పట్టినమా,
నమ్మవే కృష్ణమ్మ పేరగున ధూమ గుమ్మడి తిరుగులాడిన,
నమ్మకుంటె గుమ్మడి పువ్వున నాదు మనసు పదవిరా. ఆమ్మ
కాంటు బోయెను నవాంకపాంప డుకడవలా పలబెయ్యవేనెగు.
తారటు బోవగ తరిబె గుమ్మడి పోల్లయెం దుగగ నమా,
మాంటుతెత్తి మాంనపే మాం యమ్మ తల్లెవెన్నబెట్టవే,
యమే టట్టె అంతమ్మ గుమ్మడి వెనక తరబోవ॥ ఆమ్మ గు॥
మువ్వల తను మునవె దపులు విప్రంగి వరస యెందుకగ జలధి
బాల్యన మా బ్బఖనా [illegible] వారి వెం [illegible] జ్యా. జలనిధి లా
తుష్ట్యశైన సాగు తని ధ్వంబాతి, [illegible] గుడిచ్చ దువ్వులు బ్రహ్మ కెన్నని.
ఆ జ్ఞటుంబు ధిలాగ గుమ్మని అరశినెనె రుగా॥ అమ్మా॥ గు॥
బారు ముచ్చెవ్వె మరమరాదులు సంకనిడు హోనిగా నంకుగ్రమ
యరాలరాడి గాము రాత్రి తి వెంటనె తగిలి, నాడు వరహాల
తారవ్వె తని రక్తను జంపితి రగ ములలో పల- ఫైరార రగ
ములలో గుమ్మని పేరునెనె రుగా॥ ఆమ్మా॥ గు॥
బాగ ములతెల్లా విష్ణుమహిమని, సంతుడు బలుకగ యముందు నుంచని
పగకున్నైద త్రుంబి స్తం జ్ఞ ములు బగలి వెదతితినే, సఘములు వ్యగస్త

హింరణ్యకశ్యపు జంపి దానవసుతుని గాంచితి, మగవరా
ఆబాలుఁ గని వచ్చిన వాఁడవు నీవే నరుగరా ॥ అవతార ॥ గరు ॥
వటువుగ బ్రాహ్మణ వేషమెత్తితివి, బలిని అడిగితి దానమిమ్మని,
పృథమిలో మూఁడడుగు లెంచెగు పొంగి పరంపర మునరా।
అడుగు సారెకు భూతలంబున రాజన్యసురవరులెల్లరెలుగగ
అడుగు కిందను గుచ్చితని పేరరత్నవే నేరుగరా ॥ అవతార ॥ గరు ॥
సురలు అసురులు జలధి రుచ్చగ, దిగబిబిగు పృథ్వనఘము గ్రంతగ
రెల్లసురవరులెల్ల చేత అప్పుడే కృష్ణవర్ణుని,
శ్రీ తిత్తి తుదురుగ కూర్మవేత్తితివి గంధలోకమున్ గొరుగుమ్మని,
తిరువి గాంచక వారి ఉకేరగు తలబగ నేరుగరా ॥ అవతార ॥ గరు ॥
అంత దశరథ తనయుఁడైతివి, అట్టె మునిరాగంబు గాంచితి.
అహల్యకు గుశాపంబు దీర్చితి అట్టె హంసమునరా,
జలధి బంధన చేసితివి రావణుని జంపితివిరా భూములందున
భూరు భూతములలోఁ గనుపించి పేరు నీ నేరుగరా ॥ అవతార ॥ గరు ॥
సంతతంబున రామకృష్ణులు సర్వమెత్తిరె పల్లెవాండ్లు, రాంతులను
పది రూపములకు హింసకులాఁగరించి, తంతిసు తురకరసారథ్యైతివి
పొందవలె పోషించు కారణమ్మై మంతగంబున కుదురు తనివి తీరుమాటనే
నేరుగరా ॥ అవతార ॥ గరు ॥
వరుస దెలుసుకొని కార్తికమాసర్వులు వచ్చినారు వసుత దేవుస్తోత్ర
మమున తబతుదాగ్నిజంపిన పగతునే పరిరక్షణ.

దరసగౌరంగ తమ్మాల మూలలు వున్న రవృత్తాన్త భూపతులు జంపితి
తరువు మరుద్వయం లోహగం వ్రాసిత లుంబగారే రుగా ॥ తిమ్మా ॥ గారు ॥

— శ్రీ — ॥ వైశ్యుల వృత్తాన్తము ॥ — శ్రీ —

స్వస్తి సమస్త ప్రశస్త భువన మహాస్తంభాయమాన,
మహీధర శిఖరి కైలాసన సముత్తుంగ శృంగాగార శృంగాటకంబున,
సంధ్యావసమయ ద్యుతికాట్యవేదిత వాగ్వ్యాధార ప్రహ్లాదితంబున,
సుఖాసీనుండైన పార్వతీకుచకుంభపరీరంభణ సమసప్రధాన వేదిత
యుక్త యుక్తిః తిన్నరతిం పురుష గరుడ గంధర్వ సిద్ధ విద్యాధర
నానాముఖర పరివృతుండైన శ్రీ మహావిష్ణు నాభికమలంబున చతు
ర్ముఖబ్రహ్మ పుట్టె. ఆ చతుర్ముఖబ్రహ్మకు పౌలస్త్యబ్రహ్మ పుట్టె।
ఆ పౌలస్త్యబ్రహ్మకు విశ్రావసుబ్రహ్మ పుట్టె. ఆ విశ్రావసుబ్రహ్మకు
కుబేరుండు పుట్టె. తత్కుబేర వంశవర్గసుజైన బ్రహ్మవిష్ణుమహే
శ్వర వర ప్రసాద సేవితులైన తన్యతుకొలదతైన అగ్నిప్రవేశంబు
చేసిన నూటయిబ్బందైనగరంవారి ప్రసిద్ధి చెప్పెదనని ।—

పారితోషం ద్రుని వంటనత్వంబు గలవారలున్ను, ధర్మశాంతన
త్వంబు గలవారున్ను, కర్మనిష్ఠాంతత్వాగంబు గలవారున్ను,
శ్రీలక్ష్మీనివాసులున్ను, కౌతుక పడిగెత్తిన గోదాన అన్నదాన వస్త్రదా
న సహస్రదానంబులు చేసిన వారున్ను. ఉత్తమంబడిగిన
రత్నంబులున్ను. తత్పంబడిగిన తులాభారంబులున్ను, యీశ్వర
దృష్టులుగాని అష్ట నవమన్మథులున్ను. వేసినగంధులు తెని

ఈ మాదర్యావర్తమున్ను, నానా భాగ్యధురంధరులున్ను, యిటువంటివై
శ్యులకు, పరమేశ్వరుండు పెంచియున్న అగ్రహారంబులు తెలియవలసిన-
ఇంద్రప్రస్థపురంబును, యమప్రస్థపురంబును, యేలూరు, అత్తిలాసం
ఘలు, భామవరం, నిడదవోలు, యల్లరాయపురంబును, ధర్మిలాడ,
బంగాళ, దస్కాశి, కత్తావము, హుందుమంజి, దాభోలు, మేబాలు,
శిసామహశిన, బందరబ్బాశి, తద్మాతురాసాను, శెలానురత్నాంగు,
అష్టభోజ్యయుల్లాడు. కారయింతవనుత్మాము తారీరంగిరప్వయియు, మేలాపుర
మహాస్థలి. ఆదేశాంధ్యాముల దొరికెనవత్నంబులనుండి, మెండుగావి
న్నవస్తువులవగైరా బంగారులు, నీలంబులు, వజ్రంబులు, ముత్యంబులు,
గోమేధికంబులు, పుష్యరాగంబులు, వైడూర్యంబులు, బంగారు, వెండి, రాగి
పసము, యిత్తడి, తంబు, బహుప్రకారములు, సకలాతు, కుసుంబా,
ముకుమాల్, ముసజీల్, తుబ్బినీమాల్, మఖ్మల్పరబాలు, శా-
లు, పస్సుచాల పేయిన్, గజ్జెన్సాబు, దశలి పట్టు, యెనిమి పట్టు
శనా పట్టు, నేత్రంబు పట్టు, నేపాళంబు పట్టు, దంతములు - జీవదం
తములు, సదరములులు, గంధకస్తూరి కర్పూర, అగరు జవ్వాది
పన్నీరు, సాదుపూంతె బాబాను, కుంకుమ పువ్వు, లవంగాలు, కజూర
రములు, జాజికాయ జాపత్రి, తాంబ్రకా జీలకాను ధావు రేవతి, హింగు
ము, పానసపాగెలు, సపెదులు, కిరంగి మోరెలు, అల్లజారలు, అల్లబాలూరెలు,
ఆదిపుష్పది వస్త్రెలు, పుష్పది వస్త్రెలు, హాప వస్త్రెలు, కలంకారి వీరెలు,
పాగాలు, పటికాలు, సదబాందులు, పాబాందలులంగీలు, కరాపోలివలంగీపూనసు.

మొదలైన కలవవస్త్రములు, త్రింశద్విస్తారంబు చేసినయుట్టువంటి వైశ్యులకు ప్రసిద్ధి చెందినదనిన:— పెనుగొండ తలాపె రాలాండుయుండైన పెంతికల గాత్ర్యంబైన, తనుసువశ్రేష్ఠిగర్భంబున గంధర్వకాంతవలె ఆవిర్భవించినదైన వాసవికన్య జనించె. ఆ వాసవికన్యక శ్రద్ధనం చెప్పుదనిన:- చంద్రునివంటి ముఖమున్న. తుమ్మెదరెక్కలవంటి తలవెంట్రుకలున్న. తామరపద్మము వంటి నేత్రములున్న. నువ్వుపువ్వులవంటి నాసికయున్న. తళుకుటద్దములని రాణించె చెక్కిళ్ళున్న. త్రికరణ పవనమ్ములకు పుష్కర గర్భములున్న. దానిమ్మవిత్తులవంటి పలువరుసలున్న. బంగరు టంకముల బోలు పెదవులున్న. శంఖమువంటి కుత్తుకయున్న తామర తూండ్లవంటి బాహువులున్న. పెసరకాయల బోలు వేళ్ళున్న. పూలబెండ్లన బోలు కుచంబులున్న. జీమువాలి నబోలు నడుముగారున్న. తామర మిద్దె బోలు నాభియున్న. సుత దిన్నెల బోలు పిరుదులున్న. ఏనుగు తొండముల బోలు తొడలున్న. హంస కొక్కుల బోలు జంఘలున్న. తాబేలు పూతుల బోలు పాదములున్న. ముత్యపు చిప్పల బోలు మీగాళ్ళున్న. తలపు శ్రేష్ఠైన వాసవకన్యక సౌందర్యం. మోహించిన విష్ణువర్ధనుండను రాజును. గర్వముగ గించిన సత్యసంధులున్న, కమ్మల్ల చెతాతుచేసినవారున్న. ప్రత్తివారిని పొలు వేయించినవారున్న. పూర్వసాంతి వారిని త్యజించినవారున్న. నెత్తి వారిని నేలగూల్చినవారున్న. అయువంటి వైశ్యుల నూటయొక్కండ్లైన గరంవారి బరుదాన్వయప్రసిద్ధి.

—శ్రీ— ॥ జయ వాసవి జయ కన్యకాంబా ॥ —శ్రీ—

శా. శ్రీ నరదూసరైవతకట గందరగోళపుమేళవెర్రరసా,
భాసకు వెంటాలవెర్రవితట పద్ధతి వెట్టి శగపల్లిగాత్రుపై

6

దాసరి పోటుల్లె బహరదారుడు చేసిన సంగ్రహంబు నా
కాన సమువంటి పాతకేగిగాడి దె వాలకమాంటు మందగనరం॥

20 ఆ. —:రామ శతకము:—

(శ్రీ) కందములు

౧ (శ్రీ) తరపుగుణాంతర రిపు భూతర, రుబహంబుల నవముబిస్సాశి,
గణ,నాశికార్ద్వపవాతారిపినాక ధరాంభవుకలాత నాయక రామా॥

౨ (శ్రీ) మహింజాతా మఘునశ్యామమునిస్తోమ వినుత బస్వామరక్షోహార్యాలలంకా
ఘనిరామాంజి ఘ్ఘ్యాంభరామ రఘువర రామా॥

3 భీషణ ఖర దూషణ వదశాషణ ప్రాణార్తి హరణ సురుచిర మంగిమి
మాల్యభూషణ విద్యదు భూషణ బుధ పోషణ మాంతరణి వంశభూషణ రామా॥

౪ భూరిద ంభూసారద రస్మేరదరత్న మలనంబున ముహింతరంగుశరం
గిరిదరసారద మునిశారద పాండుర ంబుశారి భానురరామా॥

౫ భూసుర హిత భూసుర చరితా సుర సంత్రాస కర శరాసన బల
ద్దాంసవత నంభాసు మురుద్రాసల సత్రాపర భూగి గావద రామా॥

౬ నిగమాంతాంభగను పదా సుగమురుదాత్మజసుర ప్రగుణత వితతంబునః
స్థగితాఖిల వినతామిత జనతాభవ నవ్యనిరసంపత్పర . రామా॥

౭ మండలంబును గమండిత విద్యదు గండస్థల బండదను జఖండన పటుదో
ర్దండాశ్రిత షండానవ కాండాండజ తాండ కాండ జనంబువ రామా॥

౮ నీలాలక జాలామృత పాలా శృతి తిరణావదన భవదుఃఖమహా
శైలాశులకాలాంబుద పాలాత్ర్య ధిసంప్రకాండ భండన రామా॥

౯ తరుణారపవరుణాలయ తరుణారుణ తమల బరగాధరణి రవుణా।

నరకాంతక తారక బ్రహ్మ విత రక్తి శోభరణ రిపు విదారణ రామా॥

౧౦. వందనము సనందనముని వందిత వరకారవింద వైకుంఠ, ఖగ
స్యందన రఘునందన బంధ భంజన తనులిప్త సురభి చందన రామా॥

౧౧ రామాయణము నీవే మా రాజభావము గని బలుకవె నిబలు పలికించి బనయా,
తేవను తలుపుప్రేమ పరంధామ వమ్ము వెంగి విగా దేవత యును దరామా॥

౧౨ మారిపదర జటాపదలను బాపదగుంతాల్లి జాపబ్బర వనపాలం
చేతపసతుల రూపవతించె పరవు పవిత్ర చేసి పిలుచు దేవ రామా॥

౧౩ ఎలాగ తగునే లోకము రుతెలాగ తీరు గొలుపు వేపారగమా,
తోలాగల జాలా సుఖ జాలాలన్ తీరి నివాని తరయుగరామా॥

౧౪ బానలపై పుణ్యసులపై కొనులపై మమత విడచి మీపదకమల
ధ్యాన విస్మృత పాప హృతి వరాను గమును వారి జపులు నమస్కృతులు రామా॥

౧౫ తానెరుంగని వాణి రంగనగు తానెరుంగజ్ఞానమ్మైన నిపుణ సంగనకే
మోహ విరహితల పాణులు ముదలును వారె ప్రాజ్ఞులు రామా॥

౧౬ నీ సన్నిధి హితమాత్ముడన్న భవ త్రయము గాంచెను నంత సుజన
స్థానమానమానసతతాప నాశనములు గణించి దూరన రామా॥

21a ౧౭ పరధనముల పరకాంతల బారికిపోరికగని మోహమున, పరుణబారయుమా
దరమున దేవరమున సాదారమున వేడుకొన వేరె (వేగ) ద్వారమున రామా॥

౧౮ జగము తిన్నచె ఘటాత్తలు బటిరి నయమో నృపతి తపాన నబరుదారం
శుభమైన దయము ధైనసు బలమైవగ దగుదుము దయవు నిబారి ని రామా॥

౧౯ అష్టయుణముని మత్తు వదట్టి గ్రుత్తు నననుబ్రోవ తన్నగా వగవేరే

విత్తేద్వరు సేక్షాను వనగ తెత్రగజం బం రవుదెల్పు మెపదరామా॥

౨౦ నాంధ్రాం దగనుగాం బాంధలవెని రక్షింతునవట ద్వ్యర్థతుగునేనిం

సవాదనిదేహేం థతునేవేడగనే రసాంరేని బవుంగరాంమా॥

౨౧ తివ. కాంబరష నత సన్నుతబనకసుతాం రవుగవే దుక్క రగొంరి యుునేం

దనుతగునే గాంనశాంరి స తరుం గుంనుం తసు తర్భవుంలనవు ఖ్యపాయును రామా॥

౨౨ పాంలనవుంచె డి పాంలెు వశుప్రాంలయుడన్నె సేంరు రాంనిపాతవుతెప్పుడుం

జెలవుంఢుంవు డి రాంలనునే నవు పాంలయుం బతనే ద్దితెలంయుం బల్లవెరామా

౨౩ ఉద్హ్లలమురంబిల్లగపదపల్లవ మొులసేదజేసి జ్ఞవబే లయుంఢన్నై

అవుంలల న్షిఖగ నాల్ల ననాంకల్లి సంసారరసంఖవుగ్గ్రాని రామా॥

౨౪ అపరంధని బపలుంద నుగవటాత్నుడనే ల్లుగ్గుగాం చెదశ్రావిన్నాం,

త్రైపవద లయుగబపతపవుంలు నుపవాంసయుుతెమునలుపనాపను రాంమా॥

౨౫ ఎపొంతాంల జాతుంలనే నాంమినపుణ్యంబువలన నాంటున్నెలయుంష్ట

తాన్త్రేపలపదతాంవురసవుం ప్పైమునమినబాంలవుకుంద బట్టవెరామా॥

౨౬ నే వాంశ్రీజనాంవగుడవుగాం వాంనే సంతీర్థపండగాంనాంవురి లెపే

భాంవింబునబ్రాతనను మెవదలతబ్రామె దనని వచింపవే రాంమా॥

౨౭ హైంరంబునసాంగంబునుదాంరంబగుబ్ర దవ లెంరాంధితల్లడపడుటుం

భాంరవుంగను తీననుదరి తెరుపభాంరకుడవేసి ద్దతుంరాంమా॥

౨౮ శ్రీపే దిననాం ఫగుడవునాం వినిగాందేవుహంత్మునుబ్రాఖుటత్తై

పే విధవుంలనే వేడుట నాం విగ్గ్రహములచె విని నాం టడు రాంమా॥

౨౯ నే దాంసుడన్నై దాంశతకాదేవరవాంఘ్నకాంరకునాంరులునువేదం.

గాదు గదా వాదేశ జానాదు మదాంత్రి నిహరింప వలదా రామా॥

౩౦ వేమరు నిటు నీ మొరలిడగా మరువాటు దదేమి రామ మతము,

పామరుడని యరా మరి తివాతాం పుర సదళ కృతీ నిను ధర్మమే రామా॥

౩౧ శ్రీ యశ్వ యింతవే రెవ్వతి నిరెవ్వడ నన్నార్తి ద్రెంచని గన్నతభ్రాతి.

నె యన్యమును గల యలు యన్యులంతే రె యరాయ్యడను నీ కృ దత్రి నీ తరు యరావా॥

౩౨ ఎన్నడు నా కష్టంగ వకు స్తుతి గావింబు తంవ తోబ్జల శరాపం,

బన్నతి వినియబున్నానుగ దన్నాసింద ర్శని వి వటుంబు నరాంతరా॥

— శ్రీ —

22 శ్రీ — రాయని భాస్కర మంత్రిపైని పద్యములు — శ్రీ —

ఉ॥ విని లింప శాఖి పని యేమి సురేశ్వర యింపవి నిన్నుఖం.

ఖామధేను మారి నాడట గదా మునరాయని బాచ తాపి దా

గాం తం గోత్రనే యగుంటటనే కాదుగదా విభవంబు నందునిం

స్త్వమతి యుండిల నీ గురువు నాసు కవీం రుత నీ తంమారు నా॥

నర బిన్నంబున బుత్రిన తరగతమె వృత్తమంబు తరగం చైతే.

పూరు షార్థ పరులుగా వతే స్థిరమై త్రిన ఫలము తోటకింగా వారా తావ్య

క్షరములు లవే యరును గలుగగ ఫలమెమి టునాన బుగ్గటు భాస్కరుం జారులన్

వే దుకొంచు తి రంగురి కే బంగరుకొందము లేట్లు శ్రీకరు దగు భాస్కరం త్ర

ప్పలి గన్నాడు, రాయని భాస్కర సైతరములూ. యిరాపతంబుబు

వికాశ కరంబులు శ్రీ కరంబులు సూ.

సీ॥ అక్షరాంభ్యాస దక్షుఁడై తాను నాదె వాఙ్మయ శాస్త్రాంగుడుంబునాఁడు.
గురు శిష్య వేళల యందు దొరలా తత్త్వంబు దాతు తాను ప్రియుండనని దలంచినాఁడు. (తె
ప్రియము సత్కీర్తి గన్న పుష్పహంస కనకాండజ సుస్మితుర గమ్మలు జూపినాఁడు
తపోధన సంస్తుత వినయ పూర్ణ గుణయుక్తి గలనాఁడె సుర కవీంద్రుని పోలు గూర్చినాఁడు.
నీతులాంబర మార్గంబు నిర్వహించి యందు దగిన శ్రద్ధాంతవైపుంచినాఁడు
తుహిన భాస్కర త్రికాంత యామ సత్పుత్రు, శుభుల దుర్గంత్రుప దభంగ కాంతి శింగాలు
మొదలాంపె శ్రేయుత నన్నుల పసవంతదే లొల్పిపాని బ్రతుకుద్ధరిత్రిం.
పరిబ్రాల వంశ సువంతదే. దశకుని జీవన మంత్ర రాయని బాంధవ్యా.

కృతయందు గెలిచి పార్థ, త్రేతాయుగ రఘునందనా,
ద్వాపర సారథి త్రిపురాంతక రాయుని భాస్కరా

వెలమని మించి బంధుజనులు తెల్ల మహోత్తము ప్రభు తత్త్వసార
జలస భలంద మహా [illegible] బహు వైభవ [illegible] తత్త్వమా
గరల యందు ప్రభు తత్త్వ తత్త్వరి పు మంత్రులు పాదము లొత్తత్తి విప్రె
వెలుగు విహార గుట్టు పలివిర యందు మంత్రపదాంగ్య [illegible]
వంశ [illegible] తృష్ణ రాం [illegible] ధర్మ [illegible] త్రేత రా
వర [illegible] కృత్తక [illegible] దార [illegible]
దం [illegible] పాలయ నదారగలాల విదాగాదం దం బు వేద్రుం మంస [illegible]
వివిత్రం భూర రం హంపి [illegible] త మ హార [illegible] వా రా [illegible]
కుమారం శుభ సురస [illegible] ఆయుష్యము [illegible] శుభగాదా. భాం [illegible] వానినారె
రంగారె దానిభగవరు రాయని భాంతవ్వ॥

—శ్రీ— కంప భూపాలుని మీది పద్యములు —శ్రీ—

సీ॥ ముమ్మనమహాసతి మాటొడివెనత నిల్పగలేని నరనాథులనురా ముట్టుజెరచినావు.
దారుపరతనజేసిన నెనరుల్నవేడ మూర్ఖలతలల్ బడవేసితినావు.
ఆరువర్ణేతమునిగిన యుర్వతేనని పత్రి పృథ్విపతుల కుబ్జాన్ని చెప్పినావు.
స్వామికార్యంబున జాంద్యంబుజైనట్టి మన్నీల ముఖములు దన్నినావు.
ఆయుతనిసమరమున నుధరలూగ యారువర్ణమునృద యమగిరి దుర్గసంరక్షణాధ్యక్షుండవు.
నరంగనాదారు బిక్కమల్లయకుమార. కాయవిశేషమ్మహాసాకార కంప భూపా

సీ॥ అత్తబాదంత తా మెత్తెఫ్రంబంత తాఁ బరువుల యింతి తానసరవుండు
పాలముత్యిటు తా మేలువన్నెటు తాఁదిగు పాతనెటు తాఁగునకయాండు.
మరలగెల్చె యుతాఁ తిరిగెల్చె యెత్తుతా తలుపల పరి యాతాలపియాండు.
తెగనాటు వానితా తెరగంటు మీని తాఁ పాఁపులవాని తాఁబంతమాండు
భూజమధ్యారి నతలెపద్మినెయు కంప భూపాలరాజ్యలక్ష్మివిహార
బి యరన యయాసారుబిక్కమల్లయకుమార. కాయవిశేషమహాసాకార కంపభూపాలా॥

25

—శ్రీ— రామకీర్తనములు —శ్రీ—

రామ రామ రామ యనగదే మా మనసా నిత్యముక్తిపదవి యగునదే।
రామ రామ రామ యనుని నిరంతరంబు భజన జేసి తామసంబులణచి నిత్య
తా ఘోరాల పొందుగాని॥ రామ రామ రామ యనగదే॥
దినదినంబు జనులు బాగ దిబ్బరా, హృదయమున గతినితెలియ యొనరింపనుగులాడుబు।
ఘనులందరుందునిరచె మన్నుబవనేమలందు ఘనమయిత్రైనగుణములెన్నబరా।
ధనము గల్లువారి జేరుబు వారిపలన పానయుచీం నపులబూహింయుబు।

జననమరణములనుబొందిరినటు దగుచుతిరుగుతుంటే.

ఘనునిరామచంద్రుపాదకమలయుగములుసేవచేసి ॥ రామ ॥

స్నానసంధ్యాజపములుశేయకు పుత్రదారులందు సర్వజీవులందుతెలియవు

దానధర్మములనునేరవు శ్రీరామకథలువినులలరవిననేరవు,

తాననైనపగలుమానవు యాదేహగుణము యేమిపోయితివిపాలాను

జూడవు। భానువంశపావనాయ, పాపబంధవిమోచనాయ,

దీనవృత్తిమానియుతనిదిరదినంబునరగుబొందితి॥ రామ రామ రామ ॥

తాలపాశవశముచెందక ప్రపంచమంత్ర త్రమలనెంటుమానధగుణుజూడక,

మెలిమైనభక్తినెంచు కౌతలదేవులుత్తమేశు పాపహరుని దేలియుక్త వా

తెరుంగువారలిగాల్చిరా, జ్ఞానవైరాగ్యవిద్యలదెలియునదియటు

జీవకారాపాలింపుడు దండకము దశస్త్రుతులలనునుచూనెప్రజు,

పాలవరపురీశ[illegible]నబాలగోపాలుని గోపికుడూరాము ॥

రామ రామనామములు స్మరించుడు రామ, నామమందలి భావము తెలియుడురా.

యతులారా యోగీశ్వరులకు రామనవనీత తీసితే జాలురా ॥ రామ ॥

తారకతలమహిం పద్ధరా. స్వామికృపచేతమదిసిద్ధి తాండురా ॥ రా ॥

సద్గురుపాదములజోరరా సంసారమునకు కి నష్టరాదుర ॥ రా ॥

దైరశోభనాకిద్రాముని, మాతునిరుతిబ్రహ్మనరసింగధాముని ॥ రా ॥

క్షేత్రపాలపాలుమహిమ బ్రహ్మరుద్రాదులు [illegible] ద్వరమా ।

26. దశకంఠు దనుజుని ఖాళి - వాలి దండమిచ్చెంత రామ బ్రహ్మము ప్రశాంతము

గాలింకెవేగము ష్టిదేవి, తకదారనుజుబాలుబండించె దశమచం ।

దిశలు వెలుఁగగ దివిజసంఘము వినదమూరంతు నటుంబు పొంగదగ,
దశముఖుని బంధించి మించిన యశము తాఁ బెంపొసఁగిన శ్రీభద్రాద్రిరాము॥
భద్ర శ్రీభద్రుని కారకుసారమున్ బ్రహ్మము బంధించి లోకాల నిద్రావయుని వారిదిక్కు ప్రభు
జేసె టిందుకు, అద్రిప్రేమగుమింతు బాలను ముద్రికా పంపించి సీతా భద్రమును
దెలసి బాగ భద్రకుండై నట్టి భద్రాద్రి॥ రామ॥
క॥ అగ్రము పెట్టియుండలను యశుష్ణగ అక్షరలకుంయ్యాంపులి ప్పొంచుడలన్
నిగ్గిపొగడగవతెరా - కృష్ణుడే రమా గను తగిన సమానా॥

2 ॥ శ్రీ రామగారికి ప్రైపద్యములు ॥

1 సీ॥ పద్దనాం యశుత ము గీ ప్రభువు అపార్థ రామ వ్పసయుంబెపాలమ్మాంగ నిగ్గుతేత,
బెడపాయుకలదండిపము గుత్తంబొనబగ శక్తితె తడిబన నిగ్గుతేత,
జయ విద్యారోధి వైప రగణాం వాదులక వెరి ప్రాంత లాభృష్ణి నిగ్గుతేత,
శ్రీ ధికారి అంతక్తై అరువృత్తాకె దారుబెశకా రుల్లత్తి నిగ్గుతేత,
వంచన మురాత ఆదవితేవ వంశమునత, ప్రతిదినిగాత అపకీర్తిభంజనమతేత,
వందుమ తితెత నిండొర్భి నిండుతితేత మనలిదినిగాత సూరండ్యుమా శపరా॥
2 సీ॥ బాష్పుడి వరనాగ భూంపాలుబంధ్యుండు శలవిష్ఠు చెప్పిన నిగ్గుతేత,
తనబాం తబె యుబట్టిదాం సతి అంతప్పు చెప్పి అప్పగించిన నిగ్గుతేత,
తెశని దాశలు తెంయ్యకె షంయ్యను తథం వ్రాసి తివేల నిగ్గుతేత,
నరుతెగ్గతి పద్మనాభ నాంయిని గారి తెప్రాయి యుష్ణష్ణ నిగ్గుతేత
వంచనము రాత అదివికొల వంచమునత బ్రతిదినిగాత అపకీర్తిభంజనముతేత
మసంతిదినిగాత సూరం రంయ్యమాంశపొత, నిండుమతితెత నిండొర్భి నిండుతితేత॥

౩ సీ॥ బందిపోటు గుఱ్ఱాల బాటలూ పడదోసి వెన్నుగాని సనాథు నిగ్గుతేర।
కాపింబ కాబ్బుల కోట వేంకటప్పుజు వైపాంట్లు చెప్పిన నిగ్గుతేర।
తన తంత్రి జేసిన తగని దవళ్ళను జగతి రింగేర టెన్న నిగ్గుతేర।
గోపాల రాయలు దుకోటలో బడ దాత్రి చెప్పి దాట్టిన నిగ్గుతేర।
వంబగసుకోత అడకోత వంశము నత ప్రతితి శవిగాంత అపతతరిత్యము ముతేర।
వసనతి శవిగాత సూరరయ్య వరాక పోతనందు తతితతనరెడ్డి నియుతతేర॥

౪ ఆర్వేల వారంత ఆపతెత్తద్దని చెప్పితే వినరా యెటువంటి కారయ్య।
తల్లిదద్దని తనను తగినట్లు వ్రాసితే [illegible] వారంద రయ్య।
దొరతృప్తా దండె జెల్లి దాక్షిణ్యమునటు దాట్టిస జ్ఞాన దృష్టంబు [illegible] పునరయ్య।
పాల తెరరెడ్డి నపల్ల దండె కాని పంప రైద్దె పోయెవాండ దుకారయ్య।
తింత్రుకొండరయ్య అడవి కోవె కర్లమురయ్య నితితదరయ్య సూరరయ్య నియవదరయ్య।
స్వామివీరయ్య యారాశ్వర జంగమురయ్య పట్టుకోగవరయ్య [illegible] పదంబు పదంరయ్య॥

31 — శ్రీ — వివిధములగు పాటలు - పద్యములు ॥ — శ్రీ —

మ॥ బలభద్రాగ్రము [illegible] పదట్టిగరి జాప్రాసె గుని ద్రిగ గాం
జ్జల జాతెత్తి కోప్రబట్టినని పక్షి చెత్రి దట్టింబు రవ
బ్బల రాము వేయల బట్టిన రవకము భూంభాగంబులం దిండెరా।
లలనాము స్నదృత్య ష్టరాంరు నరపాంలా రాంజ తంత్రి రవా॥

సీ॥ సకల ప్రయత్నంబు సాగి పోరరయున్న కదతెని దుఃఖము తరశితంబు।
వేధి బాంధులు గల్గు [illegible] ముకదదైన కష్టపు దార్యగంబు తరశితంబు।
వాంబాలకవతెని వంట ఘుంటంబైన కాం వృలుక ధివము ము తరశితంబు

ఘనతరాపారసంసారవిదూరంబు తలంపంగా నంబుసోకని తరణితేజంబు,
శక్తి నసంగత్వంబు సోకని తరణితేజంబు, గర్వహీనంబు సోకని తరణితేజంబు
దుర్జనాంధుల నగణించు తరణితేజంబు, ఖర్వనాశంబు సోకని తరణితేజంబు॥
తే॥ నతవిదిగలవాడు దైవతే, యుతలేనను మెచ్చువంత్రయు స్తుతించె
మడిరయునీ యెవ్వాడు యందరు తుదివంతల యుడవవంశత్రాతసురవేంకటా॥

36 — శ్రీ — గోపాలశతకము. 30 పద్యములు — శ్రీ —

1 సీ॥ శ్రీరుక్మిణీవనసార్ణసేందిందిర సత్యభామావామభాగ్యాతమిత్ర।
జాంబవతీప యుస్తనశైలజేయూథ, ఘనసుదంతావరమోవనవందేభ।
లక్ష్మీగోపరిరంభల లతపంజరికార భద్రావశీత రంగవరవరాశి।
మిత్రవిందాధర మృదులపల్లవపికరవిజాంబృగుష్పుల రాజబింబ।
షోడశసహస్రభామినీస్తోమకాంత. భావజవిలాసనాంపలదావిదాస।
లక్షితత్త్వాబ్ధసంగమస్థలవిహార పరమతరుణాస్వభావగోపాలదేవా॥
2 లీలావినోదతాంశాంతపాద, కలుషవిచ్ఛేదభక్తప్రసాద।
పాతవేణునాదసంతతసుతాంబ్లదేవమునివేదగాపిగాప్రాణపాద।
పోషితప్రపన్నదబుధమునాంభోదదవవహ్నిద్వాదదానవవిచ్ఛేద।
శ్రీతజనస్తుదశాశ్వతమోదసంపాదన్నుని జనాశ్రావ్యమత్తవేద।
త్రపవరహిం ప్రస్తువనామోదతృగాదభావజవిలాసహంసలదావిదాస
లక్షితత్త్వాబ్ధసంగమస్థలవిహార పరమతరుణాస్వభావగోపాలదేవా॥
3 శ్రీభిన వస్తుకిసితాబ్జ యుతపత్త్రాక్షులయాదవపాండవాబ్జేదపక్షు
కౌస్తుభవనమాలికావిరాజితవక్షపరమదంతూద్రక్షానురతటాక్షు।

వర చతుర్వర్గ జగత్పరిపాలనా స్పష్ట శరణాగత త్రాణ నిరత దృష్టి।
దారుణాద్వైతంబు వారణ హర్యక్ష వతారాని సంతాన సంతాన వృష్టి
దళిత దనపేక్ష నాంబుదళ దపేక్ష భావజ విలాస హంస లదా విహార
లలిత తత్త్వ బుద్ధి సంగమ స్థల విహార పరమ తరుణా స్వభావ గోపాల దేవా॥
౪ నవనీత చోర పల్లవ కామినీ జార నందనందన కుమార దానవ విదార
ఘనమేచక శరీర : శౌరి ప్రత్యక్ష హరి మాని తాపార సన్మంత్ర సార।
శృంగార మధుర బృందావన విహార తన కాంచన ధీర సాంగ రంగ ధీర।
దివిజాప కార సాత్విక గుణాలంకార శ్రిత జనాధార నిక్షిప్త వికార।
విమల చిత్త కారుణ్య దయా పరా ర. భావజ విలాస హంస లదా విహార
లలిత తత్త్వ బుద్ధి సంగమ స్థల విహార పరమ తరుణా స్వభావ గోపాల దేవా॥
౫ చరణ పద్మంబుల సాటి నమ్మ పూరంబులు గణన సంకములు ఘల్ ఘల్లరనగ।
తటస్థ త్రిమ గిమంబు ఘంటి కానాదంబు క్రమ మెప్పగా ఘుణం ఘుణంబు నంగ।
మెరసి ప్రకాశిన మించు మించిన భూంబు దగు పచ్చడ మును తళత్త తళుకు నంగ।
సాన రచనా తాభ్యాగ మును నత లంకార మణి నెమలి పింఛ ముని గన్నగంబు నంగ।
సుందరాంకృతి రమ్య గన్నాస్థ మిరమ్య భావజ విలాస హంస లదా విహార
లలిత తత్త్వ బుద్ధి సంగమ స్థల విహార పరమ తరుణా స్వభావ గోపాల దేవా॥
౬॥ పుట్టిన పుడె వట్టి కాటు గాచిన వాం మత్త ఉజ్జ బాలిన రంబు త్రొ దిట్టదాంగ।
మెల్ల మెల్లన గొల్ల పల్లెలో పాలు త్రావి నెత్తాల్లు కొల్లగ గాన్న పిల్లదాంగ।
జిలి బిలి లాడగ జూచి నెలతల వలువలు చేలగు మించి దబ్బన బన్నదాంగ।
కొండంత విపరీత వెంటనంటి బట్టగ దమ్ము రంబు తమ మారు ఆడా బిగిం రంబు త్త్రు దాంగ.

దారితితివి మాతు నిశ్చింత మురువ వంతె భారతజవిలాస హంసలదీవి వాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార పరమ కరుణాస్వభావ గోపాలదేవా॥

2 కుబ్జ గంధమొసంగి నామరు ప్రాయముబున శాత కుంభ కలంత రాలు నంతే.
మాలి కుసుమ త్రాదాంలు తేపగజెని వరాసులుగనని నిర్మలతగాంచె,
రజకుడు శుభ్ర వస్త్రములుగట్టగ నిబ్బరంపు పరమైశ్వర్యంబు తనసి మించె।
విదురుడు డిష్టాన్నంబుల విందుగావించి భాగవతోత్తము ఖ్యాతి గాంచెనెలసె।
కేలమును కారికము మానేము గుణము కాని, భారతజవిలాస హంసలదీవి వాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార పరమ కరుణాస్వభావ గోపాలదేవా॥

3 మృత గురు పుత్త్రుని బ్రతికించుటే సాక్షి, పేర్గొను ధీర్ఘ్య మిమ్ము బల్కువారి।
తల తుంచెలు నకెల్ల కలుములు బ్బుటే సాక్షి సాంఖ్యధీరత్త్వ మిమ్ము బల్కువారి.
తెబ్బన సారథ్యము వానె రాజుపె సాక్షి విజయరాంధ్ర తెబ్బుమ్ము పేషువారి.
కీలను భ్రాతా భక్తుల మిము బ్రోచుటే సాక్షి పుత్త్రధీరత్త్వ మిమ్ము బాగడువారి
తన్నితాం కలుగల్గు నిర్గసన్నుతింప, భారతజవిలాస హంసలదీవి వాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార, పరమ కరుణాస్వభావ గోపాలదేవా॥

4 నిను రమణ యాదాదేవి పెనురోల గట్టిన వ్వాని తస్వాతంత్ర్యము మెంచని భజింతు,
నలనందుడాల ముత్రులగా రమణుంటే నాపునుని సామర్థ్యమెంచని నుతింతు.
నాభిరసుతులు నెన్నాపలచెనగి రత్నరాసుల భాగ్యమెంచని గణింతు।
గోపకాంతలు నిస్సుకోపించె తత్త్వర నన బ్రహ్మ రేఖాంతమెంచని నుతింతు।
వారి దాసాను దాసులతే ధీరుత్తెన్న, భారతజవిలాస హంసలదీవి వాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార, పరమ కరుణాస్వభావ గోపాలదేవా॥

౧౦ గొల్లడైతే నవ్వు గోవత్స గోపాల బాలుర దాయుమ మంత్ర్య భూతేశాని,
గొల్లడవే నీవు బ్రహ్మ దుంగు బాలు జేరిని [illegible] యుఫురాగాని,
గొల్లడవే నీవు పెద్ద [illegible] ప్రాణము గావా నలుగురి లయము బుద్ధి గాని,
గొల్లడవే నీవు తెల్ల వార్తా నరంజ సమరం బాగ్యుర్ నిజరు తెలిసెరాని,
అంత్యదేవతలెరుగని గంభీర గరిమ రా భావజవిలాస హంసలదీవివాస,
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార పరమకరుణాస్వభావ గోపాలదేవా॥
౧౧ తురువకాం కషిరాంబర లస్సి నద్రౌపదికాంతా బ్రహ్మసాన నెంగతిని నిచ్చె,
బలు సంతోషంబు బొందు పాండవుల తవిలోన తత్సుల కన్నమే గతి నానంద,
రణరంగనా ధర్మము తగురీతి తురదాల నసక్తి తదన రంగమున నెగతినిరతి,
ద్రౌపది బాలా జ్వాల దాతి నసత్త్వరా గర్భస్థ పిండము గతి నిచ్చితివే,
నీ గతిని గాదె పాండవులు మనుట భావజవిలాస హంసలదీవివాస,
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార పరమకరుణాస్వభావ గోపాలదేవా॥
౧౨ స్తన విష దుగ్ధంబు బ్రాల్చు పూతన తత్ప్రాణ తత్పూతన కమ్యతంబు వాన గనిచ్చె,
హింసింప తలచు దురాత్ముడా రక్కసిని వానికి వైకుంఠ వాస మొసగి,
దుర్భర పరాక్రమ దుష్టత్వము కలవాలు నంశ విరాంతరు సత్యంబు జేసి,
వీసుల వింత ధ్వని వినని షంటూ తరుణ నేల మిత్రులు గని వ్యాలుని జేసి,
రిపుల బ్రోచి బ్రోచ దేవి వింత ఆశ్రితుల కేంతి? భావజవిలాస హంసలదీవివాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార. పరమకరుణాస్వభావ గోపాలదేవా॥
౧౩ భువనత్రయమ్మైత సంపూర్ణ తరగు వీతల నందకుమార మందిరంబు,
పాలవముని నీ ల్లో నాల లాడే డు నీకు మహి లయకారా స్త్వన్నమూ బాలలంబు,

పదపద్మమున గంగ యుదయించు మందిన నీకు జలకమా గాపి కాంజలి జాలంబు.
ఉ పెం రాజ భోగపర్యంతంబు గల నీకు తల్పమా రాజ్ఞి తా తరుణి యుంతె.
మహిమహా వారల భాగ్యమెంత నగవచ్చు భావజ విలాస హంసల దీవి వాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార పరమకరుణా స్వభావ గోపాలదేవా॥
౧౪ బృందావనస్థలి యుందు మిగా బృందంబు నందుం బగా యుంచు చేసెం దమందు.
కెందళింబున మహానందంబు తోడ గొను వంది గాంనా వ్రతము బొదుస విధి.
జెందగాన మునే యుండు పొందు గవిని గోపసుందరులందరు మందగతిని.
బంధుర ప్రేమగలు మురందులు వలదన కందర్ప కేళి నీ చెందుకొంది.
మందిర మెపుడు లతే నిరసించి తమితి. భావజ విలాస హంసల దీవి వాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార పరమకరుణా స్వభావ గోపాలదేవా॥
౧౫ గతినేవేసు మున్ను నీవతి వేగర మున్ను నా మతి పోదు కా మున్ను కాముతము లమున్ను
కృపశాలి నన్నేన పబారి నన్ను నింతప రాకుమాకు నన్నే పము రన్న
(తే) శిల మంట యుంచైన నేచె వినంటు పూనద మ్మోటు పెంపూను తేట.
తరులనే బారసంసరగ పోరావార తరగంబునే రదేవరదె భార
మును బును నన్నాథ రక్షింపు మూర్తివేద భావజ విలాస హంసల దీవి వాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార పరమకరుణా స్వభావ గోపాలదేవా॥
౧౬ గోపతన్నింయు లునా శీపూజ లూనరించి తోరి చెంద వారి గూడి నావు.
పేరక్రతి జన్మకీర్తి మూరూఢి గాం గెల్పినాని యుంష్టభా రస్య గూడి నావు.
నరమునిచర బాసి తరుగులుప దయొరాళు పేలు నిమ్మా హింపనే లినావు.
మహారాజ శుద్ధాంత భామినులగూరి సహ్యదయుసంగ మము మనసని నవు.

గాని నిష్ఠావంతులవేశారవేశ భూంవజవిలాస హంసలదీవివాస
లలితకృపాస్వభ్ధసంగమస్థలవిహార పరమకరుణాస్వభావ గోపాలదేవా॥

౧౨ పొత్తులపసిపిల్లపోషించుతల్లి చలిసేవకరాలి బ్రోతువేలమా।
పత్రిమలుత్తునదెబ్బ షలమలపిల్లలకుకగలనిల్చెదవు భక్తవతమితహాయులు।
తత్త్వవేత్తాటబ్రావగనేకంచైనంవు గతిజరించుమృసవాంత్రితులతెంట
రాఖకువరాసాపరాధంబుత్రైవడిభక్తుల దుర్దోషములబాపుమయ్యా.
వార్తినవంటపాశతుతెంచిచూర భూంవజవిలాసహంసలదీవివాస
లలితకృపాస్వభ్ధసంగమస్థలవిహార, పరమకరుణాస్వభావ గోపాలదేవా॥

౧౩ ఆననాబ్జమున బ్రహ్మాండములు జూపిన దైవంబవని నిన్నుదలంచుకొనెనే।
కాంతలుకానగోరగాచుగుగాబట్టిననాజేరువెల్లని వెన్నదొంగవనెరే।
విశ్వరూపమున జగద్విఖ్యాతిజూపిన శౌర్యుల్ నిన్నుగా గనరే।
సంసారశృంఖలబాధవారింప బ్రోవుమనుజనులు పరబ్రహ్మమనుచుననరే।
తెలుసుకొన్నవారలందరు భూంవజవిలాసహంసలదీవివాస
లలితకృపాస్వభ్ధసంగమస్థలవిహార. పరమకరుణాస్వభావ గోపాలదేవా॥

౧౪ జారత్వమున బహుస్త్రీరతాసక్తివై మెలగెడునిన్నసన్నుతులు తండ్రీ.
చోరత్వమున వ్రజగారాలనవనీతహరుని నిన్ను నిర్వికారివంద్రీ.
గోపత్వమున నందగోపాలకమువై యుంటిమందు నిన్నుస్తుతింతు తండ్రీ
నమ్రత్వమున భాజనాదారువర్తనగల నిన్ను సర్వాధికారి తండ్రీ.
సాధ్వి మతని నిందింపజాలలనా భూంవజవిలాసహంసలదీవివాస
లలితకృపాస్వభ్ధసంగమస్థలవిహార పరమకరుణాస్వభావ గోపాలదేవా॥

౨౦ ఆద్యంతశూన్యుడవయ్యును దేవకీ గర్భాంతరంబున వెలిగితివి.
విశ్వరూపుడవయ్యు విధిధృతిలో మయుంగు బాలకృష్ణాకృతి పూనితివి.
నిర్గుణాత్ముడవయ్యు విపుల చిత్రానంత కల్యాణగుణములు గాంచితివి.
సమదర్శితుడవయ్యు శిష్టరక్షావిశారంబు నిష్టప్రకారము జేసితివి.
నీ కథల్ ముజ్జగంబుల నిల్పితివి భావజవిలాస హంసలదీవివాస
లలిత కృష్ణాబ్ధిసంగమస్థలవిహార వరద సకరుణాస్వభావ గోపాలదేవా॥

౨౧ కరిరాజు నక్రవక్త్రత బెమహాతురుడై బలుమొర వెట్టఁ ద్రానే బలుకతేదా.
జనకాజ్ఞ మీరి రాక్షసబాలుఁడంతటఁగల వగ్గుము ఱటనే గలుగతేదా.
పరతల్పగాముఁడ వనవిద్విష్టుఁడ వర్తద్రుపదాత్మజ దలుపగ మ్రోలనే నిలువతేదా.
మునిశాప వహ్ని మ్రుత్యువను నంబరీషుండు బ్రొవ వెంటంగ్నూమ్యము ప్రాపతేదా.
ఘుంటక గుణాత్మవంతయ్యును ప్రేలల రాదా భావజవిలాస హంసలదీవివాస
లలిత కృష్ణాబ్ధిసంగమస్థలవిహార వరద సకరుణాస్వభావ గోపాలదేవా॥

౨౨ తిమితిమింగిలములాదిగ జంతులకును జార నంతగిరులు తెగాండులుండు దూర
పాతాళ ఫణుల ధః పాతాళగతిబార జలరాసులస్నింయ తలగబారర,
సోమకాసురను హాసురుని గని పోర ప్రయాణము వంతే మాపితాపంబుదీర.
ప్రపన్నులారత వంతృప్త ధనసన్నిధిజార కృతులాసంగి తరువుకృతులు మీర.
శారదైరాధి విరమతన్నిత శార- భావజవిలాస హంసలదీవివాస
లలిత కృష్ణాబ్ధిసంగమస్థలవిహార వరద సకరుణాస్వభావ గోపాలదేవా॥

౨౩ పాలసంద్రపుపాలెత్తప గులగాన నగుస్న తంగంబు వగుశ్యగాత్రములు మిన్న.
దావిశిష్ట ధరాజుత్రాణుంగా వలగాద్గ సారదిద్రుమ్మరి సుకాసురులు మిగ్గ

ఖగి దష్టినటులాన గవంగ్యం రుధుగాగ్ర వేద్రనేత్ర తవివి నేవల్లుతెగ్న.
పాలు పొందనంతటుబుట్టైపేలగుపె గ్న మొగ్నవెల్లులతిల్లునే గ్నసగ్న.
శిరినిజేతాంగ్నతాం చేతి దారవృశగ్నభాం భావజవిలాస హంసలదీవివాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార వరదముతరుణా స్వభావ గోపాలదేవా॥

౨౪ విబుధులాకాం వృతాలో ద్వబత్రు వెంకనావ కరణి వారధి మధింబి గవేభావ
ముదతపింర నాప్రకృ ఢఢుగత మాంత్రావ తధ్దగింబగ దైత్యులదటి ఎవ,
ధగధగ మణి చక్రధార చేత గ్రేవమెదంతుల ముంతింబగత ధుష్టభావ,
మునరసాంతలగతావని నగ్నసాతడెవ తా మెగ్నవగిలింబుకాగుబునీవ,
రవుగతాదెవందుజ్ఞ నరాహరి దేవా, భావజవిలాస హంసలదీవివాస,
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థలవిహార వరదముతరుణా స్వభావ గోపాలదేవా॥

౨౫ పారిసింధుజూపరా ంనుని పుత్రున దుగంగ బలధగ్నమాటకుపరులుబాంగ,
విటునభాం స్తంభంబు పై టుపెటు చటులంగ ప్రబలంవతావన గతుర్ఘూర్ణలంగ,
దృగినబదంష్ట్రాద్విదిక్ష్తివ్యక్తరసంగ నుదంబునిశంశసి పుత్తురాంగ,
ముదకిపత్త్రంతుంశంబు పతి రంలుబాగాగ బగలింబడెవతుల్భళింపుగంగ,
నరహరిత్రైత్యుబాంబు దుర్గపెపోనంగ భావజవిలాస హంసలదీవివాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థలవిహార. వరదముతరుణా స్వభావగోపాలదేవ

౨౬ ఓ డిడికి శ్వప్నుల భాగ్యంపు త్రమునబుద్ధి ఇరి గత్తింపూరుబ పయురళ్ళదాత్త
బలిచే పద త్రంపుస్థల ముదాన మబుట్టి పిన్నవంశటినమిన్నలుంట్ల
పదంపు గంబు ఢ్విసభంబులుం దుగబూట్ల దగుజె కుపాతాళమునగునెట్టి
బలివిట్లు! మూంతయు బడు బరల్ వరగాంటి ఘునజెవ్రుతిశ బలిగట్టిచెట్టి

గుట్టు తాగమంటి వీపే నాపాట్లు కృష్ణ భావజవిలాస హంసలదీవి వాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార పరమ తరుణా స్వభావ గోపాలదేవా॥

౨౨ స్తోత్రులాత్మ స్త్రీలయి పదులు వగల నాట్యములు గతుల వర్ణంప గాగ దున సూయ.
ద్వాజాధ వైవెలసిన లదిక్కుల నసహాయ మూడు కపోత సంధ్య తుల మెత్తయ,
గంధ్ర గాత్రల దయనా కైదువ తెముర సయ, తిరువది యొయ్యమూరి తుల వీయ
చెంద్రాది సర్వభూత మండల మూర్వ్యాయ విదుల కెల్లాయటు తెల్పరాయ.
రాచిరాజస ఘనాధ్యాయ కైలాత్యయ భావజవిలాస హంసలదీవి వాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార పరమ తరుణా స్వభావ గోపాలదేవా॥

౨౩ హరి నవ్వు మగుజు దవాంటింత హాస్యమది తాటతేనెయు టింత ద్వైర్య
ముని జాపరి గయామా తపవెంత యైశ్వర్యమెల్ల భాగాస్య గల్గుటెంత శా
మృటవి మహాటనంబవి యింత గాంభీర్యమెలమి నారధి గల్గుటెంత వీర్య,
ము ఖలాసురాఖ్య పంబది యింత మాత్సర్యమిల విజిగీష యౌట యింత శౌర్య
వతార కీర్తి రామభద్రాఖ్య వీరవర్య భావజవిలాస హంసలదీవి వాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార పరమ తరుణా స్వభావ గోపాలదేవా॥

౨౪ యసాంధవ వంశశీంభూరధయుం దృడు బాలు వెన్నెల కన్నెపై వన్నెదెల
తప్పు తప్పు డమృతప్ప తునిరుకెల మునల హాలంబులు బూని శీల
ముష్టి తాదినిశాట మూలముగ టూలు గలి లత్రుల్లావె ల్లి వరిపురస్తలిసమూల,
మెత్తిన నబలంబు విభంతయుమాల డెలసి గనాలదిగతి యింతు మాల
తరు నాగస్పృష్టవె మెక్రాల నామమాల, భావజవిలాస హంసలదీవి వాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార పరమ తరుణా స్వభావ గోపాలదేవా

30॥ త్రిభువన రక్షక త్రిపుర దానవ వంచనా విలసిత ప్రశంసాటకులుండెదాష,
మంద్రించిత తప్పరియుండు గల్గు నశేష తుల్ల లాస సురల నుగ్రహటులుదోష,
దహనమునే దహియించు ద్వైత శాస్త్ర ఘోష లంత సంబున మెప్పించు సత్వతోష
గతి మసంది తి వేవేతాం స్తుభ వంతి భూషణ రాగ పుష్కృము రక్షణా ఖిలాంఘ
బుధ మనఃప్రియ సంభాషణ బుద్ధి వేషా! భావజ విలాస హంసల దాశ వినాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమ స్థల విహార పరమ కరుణా స్వభావ గోపాల దేవ॥

31 వసాంత్ర్య మూలాకరణయంబులు దక్క తామసాదిగుణములు బ్రాంతి.
సత్యధర్మజ్ఞాన శమ దమాదులు దెక్కి తత్నరు విషయభాగముల నాత్రి.
నిర్గుణంకరయున్న నెరవెజపైనైక్కి ఋర యుద్ధ ధారణా బలులనాత్రి.
సాధుజన జ్ఞానముల సద్భావముల జక్కి యుష్మత్ వెలయునీకే సుమేల్ త్రి
ధన్యమతి నైతి మాం ప్రసాదంబు మెక్కి భావజ విలాస హంసల దాశ వినాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమ స్థల విహార పరమ కరుణా స్వభావ గోపాల దేవ॥

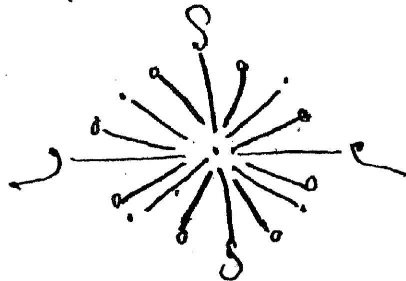
32 సప్త సముద్రములే సరవినీడుటగాదు దిటముగా గట్టుమోయుటయుగాదు
నిఖిల భూచక్రంబు నిర్వహించుటగాదు బలుగంబమున నుద్భవిలుటగాదు.
పదయుగంబున భూనభంబులందుటగాదు ద్విజుల వైశ్యపదవతరించుటగాదు.
శైలమునవనిత లోనదెల గట్టుటగాదు భుజబలమునరయుదుటలింపుటయుగాదు.
సురతభామలు మనసారాధి కలతి రూప. భావజ విలాస హంసల దాశ వినాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమ స్థల విహార పరమ కరుణా స్వభావ గోపాల దేవ

33 హాయుసంబాజ్యధారాయుతంబుగ జేసి యోరక జుత్రినట్టుండు ముదితి.
పాతిపంచె దార వినాగధ తాటపరునింబయుడుగతమెసగినట్టుండు మదితి.

నన టు బంధింపను దేనెంతయు నుద్వేగమున ముంచియును రక్షింపనెల్లుండు మదికి.
పశ్చాత్తాపాగ్ని వల్ల మిన్నగా మెదమునా రారంగా మెత్తినట్లుండు మదికి.
నీ కథా వర్ణనములు మూకుని యిల రుములు భావజవిలాస హంసలదీవి వాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార పరమకరుణా స్వభావ గోపాల దేవా॥

34 త్రిశిరా తుర్బంధి రక్కసు వరావరులగా బడదస్తుమాసాప్పు బట్టెనేమో,
మరి వితాంబమెత్తి చిత్రము గరాళిందిలోన వల తాలతి కుబుమునాసలసెనేమో,
తాళ్ళంబు పడగ ఫణాగ్రముల నర్తనాంబు నత్తరి పడగరాబాత్తెనేమో,
ఫల్గుని రథముపైనుండినా భీష్ముపై నలుకలంఘుంచినని యత్తెనేమో,
చరణ పద్మములాత్తె దను నాం స్వామిరమ్మా భావజవిలాస హంసలదీవి వాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార, పరమకరుణా స్వభావ గోపాల దేవా॥

35: అరుణ్యాట పూర్వార హిమనిగ కృష్ణానదిస రస విభవరంపరలు బాలుబు,
అరుణ్యాట లవణాబ్ధి హింత తరంగియులవే దక్షిణ దిశను నందజుయునెంతయు,
అరుణ్యాట తంతగా పోలాంగకులపెగి పశ్చిమ తలమున బరగుచుండు
అరుణ్యాట భోగ జగన్నాథ గీరంగ సంజ్ఞ శబు ద్వీపంబులు గదా నుచుండు
అరుణ్యాట విపాదగోపురంబము రేనీతు, భావజవిలాస హంసలదీవి వాస
లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమస్థల విహార, పరమకరుణా స్వభావ గోపాల దేవా॥

43a ~~~ శ్రీవేమారెడ్డి విరాది పద్యములు= ~~~

సీ॥ అక్షయంపు పూదండయనవేము పురమునేగ్రామముంబునారంగ గట్టిరెని
ధరణికోటసుసుస్న ధనధాన్యవస్తువుల్ అరికట్టి పెట్టబూరలాదిరెని.
మునుగాని అభిమానముద్ధభక్తింపగ పొందెరకు పెతులు సాదిరెని
వరబందరముసెంటము నవేముకునబెట్టసోనెలాచ్చెప్పులునూటరెని.
తగిన విద్యలు చెంటము సాధార్యమునకు వాజిగ్రంటడినిసాంట ఫుల్వగలదె
సమదరిపువీరశుభకరాశ్వాస్యుజంగ అతులబలభీమ పెదకోమటిన్నవేమ॥
రాజులంపె స్వైరిసమరంబునకార్యత వీరనామమగో,

రాజితవిత్రువరాంస్వ్వరణరాజుల మండదుపేమటంబుర
రాజమనంబు గండదినరాజునకుం మదివేంచబుత్తిగా,
రాజంత్యగంబు మేశ్వ ఫణిరాజుశిరస్సులు వంచినగ్గునన్॥
ధరణిదేవాశ్విరిణ్వ వసుధాతల పంక్తులు బాహ్యలంబుధుల్.
గురుగులు చిత్రవాలగిరికోటనభంబదిశాసకారని
రత్నాకరగిరికద్దెపట విసచంద్రులు మేటనివాళిప శ్యమం
గురుతరపుణ్యకీర్తిన పెదకోమటివేమనరేంద్రచంద్రతన్.
ధరణిదేవాశ్విరిణ్వ వసుధాతలవంత్తులు బాహ్యలంబుధుల్॥
ఆరంటవేమభూవిభుడు ఆజిత్రరాజులుబారవచ్చినన్
వేడుకచేకానంగనటవేగవెంట రంభనుపిల్వబోయినన్
వారటరాచవేశ్యలట వాండుభుజాంగట అంతటలాపలన్.
విరులనుచెరునాంతదుడవేశ్యలు వేశ్యలు వోండవాళ్ళరె॥

సీ. శ్రీగ్రహాత్రువరాజవ్యక్తిమున్నతగాఢ్ఢ దుమహాగగపురతంబు, నౌ
త్రిదునృ్ని, వనటవిరాధము [illegible] వెదజూపి నటకుంతవైరులు నల్లపైశీ,
వైతికాంతలనెత్రువషగుములగురిపించి తుటలారిదంతముల్ గాత్రముర్
వీరరగాహంతులవిత్తులువెదచెట్టిపగతులలమె వెన్నెతె పగిలిబండి.
వెలుర లరుం వసాన్లల గుంపులువెంబడ్డకుగాని నలుదెసపరివారాజ్యతూర్తింబు.
కలగరలరాశి చెసి [illegible] గంధకిరపురాడకుగారరు [illegible] జగన్నకంఠబురుద
తెతులబొలభూతుపెదకొటిటన్నవెవరు॥
క॥ లంగారెడుబంరుతుతిజారుతు. అరరుపధ్నాల్లుగుంళ్లు అవిరెక్కులలా
తేరుబుపదుగుబునుండుసు, అరరునకతిరహంస అనవేమన్నపా॥
కలహాంబ్యతుజగములలాపల అంబతముగనదుతీర్థ అనవేమన్నపా,
మంబెతరిములురంబునపంచాక్షరిశివుదిప్రపంచముబూరవే॥
[illegible] అనవేమమహీపాల, స్వస్త్యస్తుతవబాహావే,
అహవేరిప్రదాదరిండ. చంద్రమండలరాహవే॥
సీ॥ పాలంచువేమనపాలువారపన్నెండు ప్రధితివినిలనప్రజాపాలనంబు.
అవెనతముప్పది అనవేమధాత్రిని వారిబత్మినిగాంచెవసుధలోన,
అంటాపున అనవేమధాత్రితళత్తుండుపతి [illegible] రెం దనభూవిప్రజలపరచె.
పద్మాలుగెండ్లుగ ప్రజలతుల్లసముగా తావరగిరివాంచెనమముగానూ,
లమెతెకామటిరెడ్డిలుకుత్రెంటెనిమిదిరాజ్యవేమనవాల్లురముగాంచె.
మంబివెలశిరి గృహరాజువేదగంటి. లెంటరిజ్ఞంగిరెడ్లునారెండ్లుపుతము॥
తే॥ పైరంతటపైరవీరకురుతాంతగాతెంకగారసింధువురాటంబాంటత

నార్ట తెలంగ వంగ ద్రావిళాంధ్ర విదర్భ విదేహ మగధముల్

సాంత ఠెమ నంస్థవి వు వ సంధ్యాది పృథ్వీలన మగధము రత్యధర్మయూ,

ఘూంటతరింకప్రతట తుంజర వాటలే కాంధవటతిక॥

మ॥ ధ్రాదుః రాః పాసి వని తాన సు బుగ్గవి నగ్గవే మంతా

మారుత భుత్క లాంధి పుని మాన రతాంరగ మెలత త్రై నాల్యుంటతినారత్నంన.

త ద తం తుని ఠిటూం టకినారత్న అనాదితినారత్న

ఉ ర నా రం లు న వ్వర మంజ్జగంబుల నూ॥

సీ॥ శ్రీ నార్సిం భూపతి తంత్ర మాంతర మాంధ తురురాజు ముత్యాల గద్దె మీద.

అపూర్వదేశాధీశ ఠలుల్ల దుఖ్ఖుల్లల మీద గవకౌశు వజ్రాల గద్దె మీద

పాంచాల భూపతి పట్టు పుట్టుమీద పాండుభూసురు తెంకి భత్రము మీద,

కాళింగ భూపతి గంధసారము మీద సౌరాష్ట్ర పురి భద్ర సాల మీద

ఆ దుపాదుబునది ంబుబుబౌతలంబు పాంబతరుగింబుగుప్పింబు ఖంతలంబు.

సంతసము గాం దునే కేతిరి బలజితే త్రిమూసుహ్యాంద్ర అగపెరుతుంశతేంద్రా॥

45ల —॥ని రమాగుల మీంది పద్యము॥ —

మ॥ మోంన ఘనం దుప్రవృత్తుల మండన మూర్తి పరాపతారదు

దార్వ న దు రాన్న మంల్ గాన దు తప్పు దుస్వామి పాతాపతార్యముల్

దీసుల బ్రోచు బాంధవ విధేయుండు దస్సి యుము నేం ధ బూవదే

మూనవం తెం దడెమి యము ని రెమాగతి నిబ్బిన దానము ల్పమే

క॥ దృ రగాప రాజు రామన తరగే తము లుద్ధరించు కాలము నాకే

గరిదు దుగగన శశాంకుల తరమొప్పగ శర మునాటి కాలము నందున్

ఉ॥ ఎల్లెడనక్కతారర్యవుల ఘనంబుగజేయుచు తవర్తనద్దే
తిబ్బనజే ౧.౪.౧ ఎల్లప్పుడు నాశంకిన జే యుఁడనచే యుదె కుడుం
ఎల్లెదనగ్గ యుల్లినగు అంష్టమెసంగిన జంప జూచున ౦
వ త్సనగారదు ఖారవృత్త్యద్యారదు హిసాధ్యవిరంతనుందిన్॥

చ॥ నందవరీకుడు రాగవు లందుండిన పల్లవప్లు పెవూర్
లందుండిన వాదెంశుంకిన వృపతారకెంబువతాగిద్ధలుంరికవిగురవప్పా॥

శా॥ శ్రీరంధగవుననుసుజారతగునందవరకునకుమేలునాజెనకునుపా
త్రంపుపుగతిగిశవేలాపాదకంధపారిగిందలూరినదిగురవప్పా॥

తే॥ సరుద్రైపృష్టినయూరదంతుపెరువడిచె అర్థితిబ్బన్యదుభాంవులచే
వెర యుంపనేలవలదాశి రిబంగరుకుప్పాశావకూరకీనయు ఆప్పా॥

సీ॥ సంపదలుజలతరంగములంపలరగవద్భుబూవ్ర ఎల్లవృపాలమేల్
సంపాదింపగవతేరా యుంపలరగవుహితులూరువెంవృంయుశింకా॥

క॥ మేతికఘంటపువుపస్తైతాతికిశవమెత్తినఘ్ణకాంధరువంత్రుల్
నేతి యెరుంగక బిగుతురుసే తువసెతాఖరాము యుద్రపగశింగయరావూ

తే॥ ఎవాపినేలవల యువుపురుషుడంబ్బనెరనిపురుషజన్మమేలాశ్రాత్రన్
ఎవ్వనెరతపాపదురుతుశ్రానె లాబాధపాటురథ్ధిగుర్రాజా॥

మ॥ శింసపములుంబనారు పరమేశ్వరలాఖులుమూరతి మాదన
శ్వాపననత్తి ఆధూలకువంబనశాయుపుటన్నహీనమూర్ఖవరాం
గాసతంయుద్ధరంగముననుద్దవిపారులనన్నవాంపవరా
దూపశతోగెబుట్టులవిదువ్వనమానవుబనేకాతయెం

దానశరణ్యాన్న తన్వశుభదాయుత శ్రీరజతాద్రినాగబుకా॥

వ॥ నిలవపశింతి షుంట ఖునకారటు యువేదమున మన్నే వరానయుయు

పలరగరాయున స్త్రీ ఖునిసాత్సన ప్రా శ్రీప్రాతఖ్యాపగుల

షుళు షుళ్ళు షుళ్ళు షుళ్ళునరితం ట్ఫవం త్రాశు సుం డిబుక్ శ్నుళు

శ్నుళు శ్నుళు శ్శుళ్ళు శ్నుళ్ళు ఘనిసత్వ విషయం త్ర్యులు మేలు మేలనగ॥

46a — శ్రీ — (లాలిపాట) రామతత్త్వనములు॥ — శ్రీ —

లాలి మాంధవృతలాలీ, గోవింద లాలి అచ్యుత లాలీ, హరి హరీ,

రామ చంద్ర ఘన రామ లాలి శ్రీరామ రామ తే కృత లాలీ॥

1 శ్రీ వేలయు ఆవెరోగ్య ధన్యులా దశరథుడు వలగివేడుక నుండగా,

ఆవనజనాభుడప్పుడే ఖులుండంటూ అప్పు తారమై వెలసెనూ॥ లాలి॥

2 పుత్రకామేష్టిగోరి ఆరాజు పుత్రులను గోరగానే,

పాత్రులా పరమాన్న మూడె ఖణ్ణం తూ పరమప్పుడు షునికి జ్జెనూ॥ లాలి॥

3 పరమాన్నమప్పుడు దెచ్చి ఆరాజు పంతులు నాసగానే,

స్వర్గమునుగ భర్గముగును మాదరి యుంబు సంతోషమును నాందిరి॥ లాలి॥

4 ఆరునెలలాయెనను మూత్కొం సల్యత పుడు పేయంత మునగా,

ఆరామ ధిగాం శాంయుగా వశిష్ఠాదులందరిని రించిగూ॥ లాలి॥

5 పదినెలలు మోయిన పుడు కౌసల్య ప్రసవ కాలమును గుకగూ

సుజనముంగ మంగ్లరికినే సుకనుగా సుతులను ల్లురుగది రి॥ లాలి॥

6 ఆదివశిష్ఠాది ఋషులాబలపించినప్పుడే ప్రత్యక్షమునగమూ

యుంబగల ధనధాన్యము దశరథుడు బ్రాహ్మణులకిప్పించెనూ॥ లాలి॥

౭ రాము లక్ష్మణులనుమునా ఆనంద నావు కరణ వుం పత్రు యాగా
శరత శత్రుఘ్నులనుబూ ఆనంద నావుకరణంవుం వే దికరి॥ రారా.

౮ రంగ్రైన రత్నాలుచెచె త్తినా బంగారు పతకవులుగా,
రత్నాలు రా వరిరా తోంపల్లరా వునికి ద్దరి యుంచె నరా॥ రారా

౯ అంచమ్మైనా తోష్టిలో త్రు రాఖు బంధ్యవుం ధ్వనిగ సౌకసు నా,
అంగనా వులు జూచి వుదిలోగ ఆశ్వర్యవునుబూంది రీ॥ రారా॥

౧౦ సత్యస్వరూపుడవయ్యా యారా బత్త ఆశ్యరా నందు వంమ్యా
అన్నిటాం సు వువూరుదే యారా బత్త ఆదినారా రారా యంమంటే॥ రారా॥

౧౧ వీరాధి వీరు దవయ్యాయారా బత్త వేదాంత రూపా రు వయ్యా
భక్త వత్సలుడ యవయ్యా యారా బత్త బంగారు రూపు డవయ్యా॥ రారా॥

౧౨ కరు ణాక టాక్షుడవయ్యా యారా బత్త కరి రాజ వరదుడవయ్యా
పు రు పాత్త వుం డే తదే వీని పా దవులు పూజించె ఏంతవారా॥రారా॥

౧౩ నిలమేఘ శ్యామురే యారా బత్త నిత్యస్వరూపుడేంయు వయ్యా,
బాలుత్తై వ్రదయుంనెనే కొంపల్పభూం స్యవే ట్టి దాన బూరు తరే॥ రారా॥

౧౪ నపవత్రు రయు ను ఇ తదే నా యు వస్త్ర వై కుంఠ పురవాసుడే,
కుతిల కుంచి చబూరి రే ద ర రి ధు ఇ కాలా తై రే తే దేరే గనరే॥ రారా॥

౧౫ శ్రీ ష్టి దగ ల్యాణుం దనా ఆరం వ రాషే లు పక్షిర వులు రా,
ఆ ష్ట తక్నైయు గూరి రే రా వు నవు పారి రవు లు యుంష్ట్రవుంరా ॥ రారా॥

౧౬ వ న ఫ్రుగంధ వుపు వ్వులు వేలయున వస్త్రుర గంధ వులనా,
వ పిడి తబు కుల నుం బేపా వు త్రు వగ తులతు తాని స్నాగా॥ రారా॥

౧౭ పదిదిసుసుహాయినాయూ షునవెల్లనవం డుపెంతాయులఫృతే
వసిదితబుకులసుంబిరెసు సామిత్రుపగతులకు తానిష్ఠ్యగూరు॥ ఆరా॥

౧౮ నూరరు ప్రుష్టం కగగయూనక్ష్లాంగనబూశ్తేష్యర.
వారిబూత్తులకునెల్లా కయికవృషారయునా తప్పించెగూ॥ ఆరా॥

౧౯ అప్పుడె హావలాగూ కగయూహాప్పుగానబిలయూశ.
తెప్పుతెదగుబువతత్తేవుక రెసుకతెవత్రగాసుక్షవెగూరు ఆరా॥

౨౦ ఊరబువునిసుదతులంతా, పాడువునిపరవుభ్యాంగవతుతెల్లా,
ఆతుబుగురంభ లాదొబంగరుయరాంగిలయూ గుబుసురంగరయూ॥ ఆరా॥

53 a —౦— పద్యము —౦—

హాస్తినాస్త్రీ రాగాస్త్రి బాహూనిని రంగుళ్,
నిజీవిని గాతారిని త్యం ప్రురుష భక్షురం॥
వేయూతునిరంబుయూ వుదవెప్పపదిరాక్ష్య
గెలగతూకలుదెంతుకఙ్గలూరు
చెతులురెంత్రైన చెలగవాఙ్గుయసాల్గు. దనిభావవేమి తెయువతెశం॥
మిత్రితుదకుమిందనాతవుత్తగజంబునుమే రయుబుంతగా,
యుత్రివుహెగ్రుకాపవునరెసుత్రె రయుబూనికరంబుదగ్గగా
గుత్రివుతావుఙ్గుబూరయునని తావుఙ్గులగాండి దవెయురలుచెప్పగా,
నత్రుల బంధి మిందనాతనాయుగునూతుయువుష్పతంష్ఠితే॥
తెరాతిరి ఆ వ్వయునమ్మితి ఆతురపకి ఆస్త్రితావుఙ్గులాదింతతిన్నె
యూరాతరిమురెనెదగ్గెనాను. తారితెనింతావుఙ్గులారు గురుమువవెనే॥

సీ॥ అలవిటమాట మాటలనీయ తోట సంయోజ్యటయపాటలాడ నావెలది తోడ,
బలుకాంతులువులువేడుకల తూంతెలతాంతెల తూంతెల వత్రలు తంబుతంతి,
విడ విచ్చ్రోపెడురంపువడె గుచ్ఛర ~~వితె~~ వితెసంపాతలింబుగనిత్యానలాడసి పత్తు,
కదకాంళ్లగుదివువు జద తాన్నిసవరింబు చెంద చెంతలగదింకం తాదలాడక్షిపత్తు,
వత్తివలపులబుత్తిని త్తుంటుబత్తె దంత దిగదాత్తె నయనురత్తుబెత్తె,
తే॥ అంచననే తాళతెనత్తు బిన్నితృష్ణ రాఘ్నబసరుసెంచుమచువిద్యలెపురూప్రూ॥
సీ॥ బితిల బాం ~~ప్రగాక~~ (ప్రగాక) ళ్ల చెలవుంగురులుదువ్వికకసాగనసుగసువగవిగులనేసి,
వుంరుత్నెనహారుతుంజెసరులందుబందిలునాగటచె మ్యూక్తప్రైవసఘుటంబి,
తా వస్త్రసాకెమ్మ్రాదికమ్మువిల్తుడుబట్టినంబు రాజిల్లతెవ్వుంబుబత్రె
పల్లరింబినాడువ్రుల్లకెచ్చెవ్రుగచ్చుగుచ్చులచగ్గవమెునలుచ్చెరవితె,
పి గి అనసుజూంబినగువలపింబె వురుడు, వ్నవుంవ్నటలాడించితాంవుచ్చరలర,
జూచ్చతవిహెచ్చునగువెుచ్చాంవుచ్చగించె - తె అంచున నితతాళతెనవ్వుచంద్రువదనా॥
సీ॥ దత్తెశస్త్రలపత్తెదరబాంరు లూగగీ వరాటలు వరహాలమూటలరునక,

— — — — —

— — — — —

— — — రచనాలఉపసంహారం,

తగుప్రదర్శనంలు పాత్రాసంయునవ్రతునిడఫుర్లు మాత్యాలకూర్చుతార
వ్నకారనిభాగ్యమెంతనబ్రస్తుతింతు. వినిపిస్తినితలదిగ్వలంచుములను.
రాశివుంత్రగ్గసవ్నత్రురవుగాత్రు సరసనమ్లగసాంవిద్రురవగప్ప
తాదరేంద్రా ॥

సీ॥ పరగ ధర్మాధర్మ పక్షములే దిగనాడి సుందగాకార తనువు గుండ్రతనువు।
ఆగమతతి వ్యాఖ్యతి పొగడనేర్చిన అట్టి మునసె రంగని తనువు మాయ తనువు.
అంపప్పరస్త్రీలు లరు వ్వారి తివ్వతె తనని బాట్పిన్నె తనకమ్ము పాల తన్ను।
కలగి వైద్యుల జూడు వుదము లంబగతెని అలగి వుండెటి తనువు ఆశు తనువు
తీర్థములందురు తర్ములలో తర్ములరయ గుర్తు తెలిపి తెల్పిన తనువు వీవే.
అమిత గుణ హరి నారమాంబాకుమారి విత్రవేణాపెంద్ర తెల్లాతిఖండకేంద్రా॥
తే॥ హరి హరాజులు తిరగతరువులు ప్రరహించుడె మెటి పాత్రమ్మువినములు[illegible]నకే
నర లవుగప తి ఠెవ్వె బ్రూంచిన సుర తరలుగ విశ్వకర్మ గురుతగు పీఠము॥
రాగ వ॥ వీరులతో విభూషణములు. వేదములు శాస్త్రములు గాంత పోగులు.
దాయ్ములుగాంత భూషణములు దక్షిణ పాంచతి తంతములు.
వేనితి భూషణంబులను విచారకతి రాలుగాంత వలంబుగా
దాయులుగాంత సంపదలు కల్పనవేశలు పారుపాదములై॥
సీ॥ పట్టు పట్టి కాళులు పెట్టెల తాగుస్న పరిశింప పానాత్మ బట్టివాడె.
తగజాల భాన్యసంగ్రహము వెంత్రైనగుండెనా నరులు వెన్నెన పట్టెదన్నంబు వాడె.
వెలతాత్మశా జన్మమంగు తాను రెమెలుపుటనెందునా [illegible]త్రైన మూర్తి దలబాధువాడె.
తాతస్త్రీలగు తాను గూరు బలిశాంతుంచె నాప్రతి దినంబున వక్రగుణ్ణవలము వాడె.
ఆశరూత్రుంబె కాపాడవుంత భూషణలగ్రవె తృణబంగారు మాతగాయుబు.
పోరవరాం దని తేల విలుబ్దప్ర గావ్యడితలు తె ఆస్యులంసావగారిందహరి మలకుందా॥
సీ॥ వేడి తగ్గులబూడదటి కి లోంలు ద్వరు బూతంగారు ముర్తిపలెంతు జడులమూ
తాంపనారు కగట్టితాగి రాపరమ్మద్దె తెల్లినిపట్టునాని రుగు ~~[illegible]~~ లరంకం

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

56 a — శ్రీ — గోపికావస్త్రాపహరణము ॥ — శ్రీ — ద్విపద ॥

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

జలకేళుల గుప్పి ముఖదర్పణంబున్న, కలువ పుష్పములు మొగ్గముకొని తామరండ
కుసుమాలు నవ్వుల నవ్వుల పాలలోన, ఆ వ్యాస మహా కవి తాకరిన పద్యములతో.
కాదు ముసింహం ప్రుపిల్లితె దవ్వైనందున్న, మోద మొదనుబడింబా దులాడుచును.
పాల్గునుచు వరగాకరి తులదెబ్బెట్టు, పాలబుద్ధుల కనుబల్లాటమాడి
పెట్టులు బట్టినవి ట్టుబాలరింపది. అట్టిర వన్నెవెతు లట్టి లాగుచును.
తాట్టు బాలుండగా తి బాలపరించుచును. అట్లైన సుఖాంబుధిని అతి పలందరును.
గుంపుగుంపులు ఆనంద పొంగుచుండి సొంపు మాటలతో బెదిరింపగనాడి.
గంధము కస్తూరి ... పొందుగ నందన గంధములతో కురులా కుమునరా।
నీవే వ్వరా ఆనందము జూడువమనుచూ, నీవే నావదినె వ్రనిగ్గుబాలయున।
ననిందుగించుచు నతివలందరును. వినకరగట్టుగా వితవిత నవ్వి.
తేతవే ఆనందము కృష్ణ గోపాల అనుచు. వాత్సల్యముడు వ్రుచువని తలందరును.
కృష్ణుడవ్రనీవు సమ్మోహన పికనేగు, నే అందుకు కృష్ణముగదె తురంగ్రమోము.
ఆటలాడగవలెననుచు మొగ్గింప, మాటలాడుచు మరుగు మాటలమెల్లి.
మాటల నవ్వుచు మాటమాటకిని, తేటల మాటల ధీటుగా నటర.
ఆటలాడగనేర నష్టంతరేమి, చెంత మాటకిని మోహాల తత్వంబులా.
చాటుతుర వన్నెనసర సంపుగతులా తేటల దొరగాంధి కృష్ణ నటరా
నగుచు నందరు గూండి రాగంధములనగు. సరివత్సరములచే పరవశుల గుచూ.
గంధములవె ఆమోదమందు అందరుసూ, రంతులు బాంధవగా సంతకృష్ణుండు.
ఆలమందలమె వనమ్మాటకేగి. ఆల కిందుచూవి నిరానందమొందె.
అప్పుడు గొల్లల కృష్ణు వర్ణగించి. తా అత్తుత్తి తోట దగిర జేరె.

తోరెలన్నింటిని జూచి విచిత్రంబులయిన, ఆ రులుగలిగిన జలవారు వెళ్ళి జూచిరి.
తమ్ములు గలిగిన బూ వన్నెంబు చీరె, తమ్మి తత్తిరి బొందె తరతంబు చీరె,
మత్స్యపు వ్రాల చీరె నల్లనైనట్టి స్వచ్ఛపు పువ్వాల చీరె తెల్లనైనట్టి,
పట్టు వన్నెల చీరె పరిశుద్ధమైన పసరంపు వన్నెల బంగారైన చీరె,
నిగనిగమెరసేటి నీలంపు వన్నె వగ మించు మిక్కిలి జగి మించు చీరె,
తాగరు వన్నెలు గల తాపు చీరెలును. పాల వన్నెల చీరె బంగారు చీరె,
మల్లె వన్నెల చీరె మొల్ల పూ చీరె. బంగారు జల్తారు పసిడంచు చీరె,
అన్నింటిని తా జూచి ఆశ్చర్యపడెను. ఎన్నికకెక్కిన ఇన్నింటిలోనట్టి,
వన్నెలు గల చీరెలన్నింటిని మాటి తిన్నగా గట్టింటిని కొంచు తోడ,
వెన్నదొంగలు వంటి వేసగాని పోయి. గొల్లపింతవు వలె పొగ్గ చేష్టితి
దట్టమైనట్టి తావ్వుల గట్టి గుమి. ఇట్టి రమ్మె గూడుకొని తిరిగి చూచుచును.
వత్తు గోపికలు వాంఛతో నిటను, తత్తరమున నెచ్చి తప్పి పోవుదురో,
రేపటిమి ఆలోచన చేసి మన్నింతురో. తామనలంత ఎరిగలసిన రాక.
ఇంతలో లేనిసిగ్గు సవృత్తి రంతులు మానింతా చెంత జేరెదరా,
వస్త్రా రమణ గా పనితలందరిని. చుట్టూలు బాంగిరి చేసుకొని నేను
రంగుగా పతిలసిన సవలు. రమ్మని రక్తా రంగుగల వ్రాలాది,
జలము లోపల త్రెడలు బాంబు మెరుపు వలె రెండు చెట్టు చీరలు మునకు
దరి రంగు బాపతి నది దరిచే రుమాళ్ళు. మునుగు రంగు చీరెలు మూడు పాలేను.
కట్టుకొనవలె నని తలచిరి డెన్సుల, మట్టెకట్టు బడుబొంద్ల మొందలు లేవు.
రెమ్మట్టు కొని మేము వినా తట్టుకొంటి ఘట్టము పూలు జాడు దిట్టు బాత.

ఇది వింత్వవిరాదిపల్లవిత్స్తనే మనమి, పదిలంబుగానుంబుపరిగెత్తగానుబు,
సర్వరమలలందంగచప్పుళ్ళదిశయం, దినబడిగాపమయుంతాంలెమె తేంచి
తారెతెత్తుతపారయుసాం లెమె మనుతవేత, సత్తుతతాం పురాలిచక్కగాంవళ్ళ.
నుదిచెట్టువేగసెనాంబుట్టుకారెత్తి, వదిమూటగాంజెశిచదితాద్విచసరి.
అధవిపాంలయుర్యంలెమె మెఅరశిమూతంది. కాదిగమలలుగాంవృతాబ్బనరండి.
అదివేగమలనసందరాంశ్చుర్యపడుబు మురమునవేదగుందిచనజలూచగులు.
వక్తగుంప్రగగూంది వతరాతరి మలబుచు. దిక్కులుజూంబుచుతెలిచితెమన్న.
లెమెమ అలాబనలెమెటుదాంబదనుబు. తరమునులతలుగాంలెమె మిదాంబరగు.
లెమెడులల మురతుగూం లెమెవ.రుజెప్పదరాం భారమలందరుగూడిపరిశంబరవర్గ
తరు దగరిగసతిరుమలనరహరారబాంర్యవరములదలచగాంతాంరవదరగు.
తారిమలతెజిక్కనిష్ఠలంబుమనరు. అరళువెకుంఠ అరశివె తులతుంపే.
తః అగుబుంరాంపితలందరుగగుబుం వతరాతరిమాటకాంతలతారెల్.
తరపదవగబుగుచెతువరుచుచిగ బుంధగచతితిరిట్టువెలదులుతమలగాం॥

—: దర్వ్య: —

౧ చారెలు లెమె మాంయూం మనసంబాంర దుంతెమాంలదాం
తాంరినతాంరి త.నాంమల ప్రలంబులు దూంరరమల మారెలదాం॥
౨ లెమె వృరి గడుగుదుమారా మరమిత లెమవృరి జూంచెదమాం,
లెలు మునాం దటమునతెగుదెంబతిమి లెమె వృరెదుగతుంరాం॥
3 చారె లదిడుబుబుగూం లెలుమునాం తెరమలగుంచుబుగూం,
బూంరుల రారరని దూంరదిబూంరమల నెదతపాంలలదిమాంర॥

౪ కాముకుల వలె మరగరాదను వ్వరం కావలె నిరయం బతేగాం
తీవరమున నన పాపారిలూజూర నడిపోవృత్తి రసగష్టితమా,

౫ ఆశలుడిగి బాంధవములు విడనాస మలతేటు బాధవా
దాసదాసి రసవ్వత్తా పుర చేరెలు ఆశతా గానిపా రవా॥

౬ రమ్యోంగనామణియు చేరెల మనుష్యులనిర్వంకరా,
గుట్టుగ రసలుపతి నీష్టాగారమా పట్టునిగ్గు బాంధవా॥

౭ ఎక్కడిపాదమన్ను చేరెలతే కృష్ణ దాంగంబన్న
వక్రనిపసి గాంధక్రరాధాంగలు పెక్కంధ్యాంగన మన్న॥

౮ మోహనపదిని మమ్మన్న చేరెలకానలు తెవిమన్న,
చాంపితె మనవారలకు గుడిసెకు కానులొత్తి దమనన్న

౯ రమ్యట్టువే తరతర మన్న దాంగలు గుట్టుదేవి రమన్న
వట్టి మాటలకు తట్టుచేరె తిటు వమ్యుట రెంట్ల మన్న॥

౧౦ రంగులు వతేని చేరె మంచి కలువ పూలరవితే
నాచెలువ్రు కురెంతో లులవబెట్టు త్రాగ్గన లువపట్టుచేరె॥

౧౧ మల్లెపూవుల చేరె మంచి కలువ పూల గుచ్ఛ
ఆల్లపువులు గనె బంగారు పూల తెల్ల మంచి చేరె॥

౧౨ ధట్ట వన్నె చేరె జలజములల్లినేత రవితే,
పట్టుగనే చన మనుష్యులచే కుసుమ సృష్టితేని చేరె॥

౧౩ శృంగార పు చేరె బంగరు రాంగునేత రవితే,
అంగనలకు మోహరంగము తెంపుల రంగు వన్నె చేరె॥

40

౧౪ అంబా పట్టుచోరే బల్లా రంబు వన్నెర వితే,
కాంబంబ కిగాల బూరంబు రుగాఠ్ఠ డంబు పశిడి చోరే.

౧౫ ఆంద వెన్నెగ రోరే ప్రాఫుల బంద వాం వు ర వితే.
తుంద గ వుం లు పేంంగ వెంగుల వాం ది ంరుం గృచోరే॥

౧౬ ఠుంత బాం గుతే త చోరెల బంత బాం ంరుని రే,
వెంతల పాంతల వెవకరె డాంగల వంతవెంతుకగరె॥

౧౭ ఆ డు గు ల జా థ ల సు వి తు బ డి రుప్పు డి ంరుకె వు డు గు లు సూ,
ఆ థ బ డి బూ ఉు ఠ ప ద వుం లు పు థ మ ని వ డి గ థ బ గ వన్నె॥

౧౮ గు ట్టు వె ట్టు ల గ తా పాంతుల తె ట్టు ఫు ట్టు ల గ తా
ప ట్టు గ ప గ గా ఫు ట్టు బూ ఫు ల ఉ సు ట్టు దె ఒ ంరు ర వాన్లు॥

౧౯ ంరు వ్వారు రాంతుం డాం బూ ర ఫు డా వెం గ గు పె త్తి
బ వ్వ గ వె తు కరె ప్ర వ్వుల వగ వుం లూ ంరు వ్వారు తె తుం డా॥

౨౦ ఆ గు బు గు గా పి కలూ కాం డ రు పాం డ గ డ బ గ జాం డాం.
ఆ గు బు గు తా వా గ గు బు గు పాం ద వుం ల గు బు గు న తొ్త్తి టాం,

౨౧ ని లిచి గొపికలూ నంద రు దలూచి మొచి ంరుబుగాం,
దల బి కృష్ణ ని గాలజాగ పాంద వు తల గ న ంంం వి ంరు ని రో॥

౨౨ తాం వు ర పద్మ వుం లు ఆ డు గు లు ప్రే వు తా గ గు ప తె నూం,
తాం వు ర సొఖ్ని తో వు లి ప ద వుం లు వి వు వు తాగరె॥

౨౩ ఇంద వ ద గ బూం డె వుం ద్దుల తుంద ర ద గ బూం డె
నం ద గం ద గు ని ప ద ప ద్మ వుం తె రి నాగపాం దు గ నేవ బూం డె॥

౨౪ మందగమనరో రావే చందనగంధినీవు రావే ,
అందమైన ముఖచందిపాదము లందందుగగారే॥

౨౫ తీరవాణి రావే ఆశలుపారిజాతగానీ ,
కాతి పోరి విద్యలు గురువైన గురు నీ పాదములా॥

౨౬ మధురవాణి రావే పదములు మద్దు సూదగు వేమా
మధుత్రైట ఘులగు మదిరంబె సుగ్గధం జగతునవేమా॥

౨౭ సుందరాంగి రావే ఆశలు పొందు బ్రాతు గానీ
సుందరులతో ఆనందముగ లంకా సందతన లలవేమా॥

౨౮ శ్రీగోపికలంతాని స్వంతమగు కాతమలా
పగుపతి జాతృము పదములజాతలను పరిగిత్తుమునరీ॥

౨౯ పోగడరగములా నృష్ణుడు ఆనటనలదగుమా ,
జిగిబిగిమైయగు నన వెంగురుతమెల్లనేగపలు జెంటులుమురా॥

౩౦ మత్తైపాదలబంటు జేసిత మెత్తైరబాంగడగా ,
కాల్లలగాబుగాల్లబుగ్గలు గిల్లదమట రావే॥

౩౧ జాంజాలు సంపెంగా లాజవతి జాంజాలుమాటలగా ,
తేజముతో దావేమా జగజేసిత నాజతగున్నదా॥

౩౨ పొగ్గలనీదలను కృష్ణుడంటన్నదో వేడేమా ,
వెగ్గదాంగ తప్పా పొగ్గలు మాటలు నవ్వవే? నిజమా॥

౩౩ చెట్టుచెట్టుబాగా జంటవే పట్టినపగాగా
దట్టమైన లాపా కాపుల నడుమును దాట్టిత సున్నాదే॥

౩౪ వన్నెచీరెలన్ని వరుసగ కట్టి గ్గగ కట్టుతా ।
పొంగ్గతా వన్నెలగు తి గ్గ గబె త్తుక ఎరుగ్గకే వాడు

౩౫ ఆ ఇవలందరు స్నానమాడి ముమునివా శ్చర్యపడి నాంది,
మిఠ మిఠ ఠగ స్నత వను గాని హింతవే వ్వరు జెప్పుదరా

౩౬ ఆంతపని వినిపించి తేరబడి అంతకవులకనుచూ,
అంతటివాడిరి మంత ఉత్తేగు జెయింతుగు బుజెయిను॥

౩౭ పంతమంలన్ని మనుగూడి తాసంతగ పడ వినగూ,
పంతగ మలులు బలు కుబుమగ చెరెల బెంత మిటుకు రారె॥

౩౮ బంతులు జూచి మరుగూ మెలుక్కుచింతలు జూచి మనుగూ,
గంతులు గంతులు మూగు బుపొంగ్గల బెంతకు జేరుంటి॥

౩౯ వస్త్రాకరి బాంటు జేసుక గ్రక్కున బంటి,
మనక్కవతాళకు జక్కి కృష్ణుని కృష్ణ ప్రేమించి

౪౦ మన్నదుపుల వచ్చెయుగూ కృష్ణుని అడుగుడుగు వెలపే,
మును దినము బలదికృష్ణుని తా మార విధముగ విరమరూ॥

౪౧ తిరుమలవంశమును నరహరి గురుకృపలు తానన్నె
దైరలోవెలనిగ కృష్ణుని చెర్యలు తెలుగుం దనజె ఒరూరు॥

వృ॥ అంతట నాపితారము గులుపో మను కృష్ణుని జూబనహంపో,
మంత టవాద ప్రేమ మనుచుగనె ప్రేమయంత చెప్పలుం,
మంతి విగ్రహింతు మున్ను తెలుసు మంతు మను చెరెలన్ని
చెంతకు జేబుకున్న విధముంత మనుదేవి శేఖ మాకు వందనా॥

నే విట్టి పనులన్నినే ఫ్రెతో జూంచుగా, తనతేతంచయుంతె విచనులనొజ్ఞ,
చె విసొకనెవ్వరు చెప్పగా వినతెదు వెన తవుంచరా కాలవెంవరి క్నేన,
చెప్పినవలు లు శాస్త్రంబులు నుతేవృమాన ఖంగవయు జాంయరం వెరంబుకానుబు,
తెట్టివిడిబనజెరె తెట్టుగా యింరమురా టతట్టుబంతన చెట్టి దిట్టవగుబు.
చెట్టువిాదికేగాని పాయి షుట్టతావ్ను చెట్టుగా బూంబి యారమూట చెట్టుకొనుబు
రట్టుపనులన్ని జూంయను గాజన్నెతి వనుబు కృష్ణుని పానొశరతి వలంతా॥
వ॥ అని గోపికలంత పొగ్గి చెట్టుబట్టుకొని వదరావరి బొంటు గొను భట్టి
వుంగంను నిలువంబడి, వేంపంత వేంగుంను మిత్రులుం తృముగొను, సరస మధుర
వచనములతో శ్రీకృష్ణులను జెరెలుయుంన్నారి అనేక త్రమముల బాగడుయుండె
అనంతతోంట బ్రహ్మజ్ఞానంచు కుంద్రైన దేవకేదవి పుత్రుంద్రైన శ్రీకృష్ణుల మాధ్యా
తుంగాను, గోపస్త్రీలు అతివ వాక్యంబులకు సరిపడేటట్టుగాను శ్రీసూంక్తు
ల తత్త్వవిరక్తి త్రవమున్న, వృజ్రయుల సంవాదంబెటువలెనుండెననా?

దరువు:— ఏమిరా గోపాల గొల్లభామలా మము తేమునొలా నరా,
ప॥ సన్నల మములా తంగా వలచుటా॥ గోపాలా॥ ఏమిరా॥

అ॥ప॥ సన్నిసొవులాలా తంగా వచ్చిదార నామరా తెలుయనా అడిగి
పూని బలిమి జెయంటు న్నావా, పాగోపాలా॥ ఏమిరా॥

౧ దానామము అడిగేటవారు - మానామమా మిాదాటొవలువా,
పూని ఒకె తన్నుతూని పోదూరా॥ గో॥ పూ॥ ఏమిరా॥

౨ జారతె తన్నుకొని పొవ బోర విద్యతెన్న దయనా,
విారు నే జూయంగా తన్నరా॥ వొబాలమలారా॥ విరా॥ ఏమిరా॥

౩ తిన్నగాను విన్నగాను వృ పాక్కచెట్టుమీద బోరే,
లున్నవాడ చెప్పుము నన్నుపాం॥ గో॥ ఏమిరా॥

౪ పాక్కచెట్టుమీద పుష్పాలున్నవ నుమా చెట్టు చెవికి
తిన్నగా నరాముగన్నవరా శ్రీవే॥ హాస్యాములాడేరా॥ ఏమిరా॥

౫ తిన్నగ నరాముగంటె మంచిదా తన్నవే మిపెద్ద మురాటం,
గన్నారమే నుగ పది వే॥ గోపాలకృష్ణా॥ ఏమిరా॥

౬ నే నరా మీరా వాతె నరా మరా బనా నుగాని మంరా టంత్రన,
అదే వేము నా కూరా దేలకి రాము నన్నడా॥ హాస్యాడరా॥ ఏమిరా॥

౭ తే అరాము కుంటె బోరే లన్నకలని రాము కితి పొంసాపలువా,
నందరానా దా గుందూరాతో మిరా॥ గోపాలకృష్ణా॥ ఏమిరా॥

౮ పెద్దహా కృష్ణ అవచ్చి వడి తొద్ది విసరి బోరెలన్న
మిదా చేశే చెట్టు చెట్టెనే, హాస్యామరా మునే॥ మం॥ ఏమిరా॥

౯ పెద్దఘాం అవచ్చె నప్పు ఈను నిదప్పు రాలున్నవా మరాకు,
పొద్దు పైద్ద తెని వరాటంతె మిరా॥ గోపాలకృష్ణా॥ ఏమిరా॥

౧౦ బుద్ధి గన్ని రామంటె రాట్లు అవ్వదప్పి వచ్చినా హో
తొద్ది మరా టలా ఈను బుందురా॥ హాస్యామరా ము॥ హో॥ ఏమిరా॥

౧౧ మందె మాల మరా ఈను కుంటె పొందరాగా రాము పోన్నాచెట్టు,
సందరానా దా గుంతుతె మిరా॥ గోపాలబాల॥ ఏమిరా॥

౧౨ రాము దరా అలమందా మెతలందుతా నగా వృగ మరా జూబు
నందరా చెదరా జూచె టందరా కూరా॥ హాస్యామరా మునే॥ ఏమిరా॥

౧౩ గోప్యులం గాంచెటవాడా వేశ్యగాంనాం వరసాంవాంవ
రేని నీతు మంపంగాం దరమా। గోపాలకృష్ణ॥ రే॥ ఏమిరా॥
౧౪ వాం వ్యాలు వరుసాలు స్త్రీ నివాం సుశ్రైనాం తాంవిర్రతు.
వాం విగలదుతేదాం టం దమాం రే॥ వాంభ్రాం వమాం వలగం॥ వాం॥ ఏమిరా॥
౧౫ ఇన్నిమాం టాం తేలాం వుంం దాం రున్నశరే అవరాం నాతు
అగ్గతన ముమాం వదూన్వి వేన రాం॥ గోపాలకృష్ణ॥ అ॥ ఏమిరా॥
౧౬ బగ్గతన వుం పగులజై ంవుం బు న్నావాం రాం వైంతేజను
తెగ్గ్నబుంం దుం రఖ్ఖు ంతేం రు గాం రాం॥ వాంగాల్లభ్రాంమాం॥ తెగ్గ॥ ఏమిరా॥
౧౭ ంతమాం తస ఖ్యాంమాం తుతుంటాం బాం కృలాంబుంతెలుతాం వాం తే,
ని క్రి నిక్రి బమాం బాం టే విరాం। గోపాలకృష్ణ॥ ని॥ ఏమిరా॥
౧౮ బాం కృలు న్నమాంటు తెలుతరలాం కృతితీవే తికె నట్లా
నిక్యా వమాం వితేగే బత్మ్యగాం। వాంగాల్లబ్రాం వాం॥ ని॥ ఏమిరా॥
౧౯ తేటవాం టాంల తాంగు బాం టుతాంలు పలుకు కుంటాం
మమాంటు ంఉబ్బ వమాం టాం జప్పరాం॥ గోపాలకృష్ణ॥ మమాం॥ ఏమిరా॥
౨౦ మమాంటు బెట్టు బమాం దన స్పృం టాం బెట్టు నాం రాం ంఉట్టు।
మిమాం టు తుం ట్టు తుంంవు రాం టు రై॥ వాంభ్రాం తమాం వుగె॥ మమాం॥ ఏమిరా।
౨౧ వంటట్టు తంటె పట్టుతలం టె వృట్టు విశుబు బోరె వెట్టు
తింరటాం వె ట్టు నుంం దు టె విరాం। గోపాలకృష్ణ॥ తిమాం॥ ఏమిరా॥
౨౨ పట్టు పగులుతోరె లన్ని బెట్టు వాందతె గసి వెుం దటాం
గట్టినట్టు వ్వుం దమాం టె వెమాం తాం॥ వాంగాల్లభ్రాం వమాం॥ గట్టు॥ ఏమిరా॥

౨౩ రంగు ఈశు లోన వసా పువ్వులా బంతులా రు పొన్నావి పోవన్నా
రంగు వరా నీ బారి అవ్వారా॥ గోపాల కృష్ణా॥ రం॥ ఏమిరా॥

౨౪ బంతులాలు రు వ్వితిచ్చినా బంతు త్రిపోంన పువ్వులా
బంతులా రు పొన్నాకా పోడునా॥ వా గొల్లభాంవరా॥ బం॥ ఏమిరా॥

౨౫ త ట్టి వి చ బాన బోరెలు రెవు ట్లు వుం ట్టు కుంట వలా గూను.
గు ట్టు జాం చ చల్లి తి జె ప్పి వరా॥ గోపాల కృష్ణా॥ గు॥ ఏమిరా॥

౨౬ గు ట్టు దే ల పి తే ను కి గ్ను తె ట్టు ని లు ము వూం కు జూం చ
ప ట్టి వె ఎ తి పోతా జూం తు నూ॥ పొభాం వులాంరా॥ ప॥ ఏమిరా॥

౨౭ రా ష్టు రు ట్టు వరా టు లన్ని వెం ట త ట్టు బారె లన్ని
బె ట్టు త్రిం దా ప చ గా ట్టుం రా॥ గోపాల బాలా॥ బె॥ ఏమిరా॥

౨౮ వ ట్టు రా టు ల కు నూ ప దా గా ట్టి నే గు జె ప్పి న ట్టు
ఛుం ట్టు వరా ట విం త ర్లే నా నరా॥ రాభాం వులాంరా॥ ఛుం॥ ఏమిరా॥

౨౯ ఫుం ట్టు మూం టం తె ట్టి వా వరా తె ట్టు దె లు సూ నె వరా టం ను
గు ట్టు దె తె కె ట ట్టు జె ప్పు రా॥ గోపాల కృష్ణా॥ గు॥ ఏమిరా॥

౩౦ ప ట్టు గాం ను వు న సూ వ చ్చె ట ట్టు కురా చ ని ద్ద రంగు వ
క ట్టు బారె ల ట్టె రంగు చద్దా నరా॥ వా గొల్లభాం వరా॥ క॥ ఏమిరా॥

౩౧ ఇన్ని రా టు తె లో వుం దా రు న్న బారె అ వ రా వరా తు
నె కు బె టు రెవు విం వ చ్చె రా॥ గోపాల కృష్ణా॥ నె॥ ఏమిరా॥

౩౨ వాం రి వ చ్చిన వా దాం వు బా రె అ న్న కి గ్గు లన్ని
మూం చ బు చ్చి కుం దా జా ర రంగు రా॥ గోపాల కృష్ణా॥ మూ॥ ఏమిరా॥

౩౩ [illegible]
[illegible]

౩౪ [illegible]
[illegible]

౩౫ [illegible]
[illegible]

౩౬ [illegible]
[illegible]

౩౭ [illegible]
[illegible]

౩౮ [illegible]
[illegible]

౩౯ [illegible]
[illegible]

౪౦ [illegible]
[illegible]

౪౧ [illegible]
[illegible]

౪౨ [illegible]
[illegible]

౪౩ [illegible]

[illegible] [illegible]

౪౪ [illegible]

[illegible] [illegible]

౪౫ [illegible]

[illegible] [illegible]

౪౬ [illegible]

[illegible] [illegible]

౪౭ [illegible]

[illegible] [illegible]

౪౮ [illegible]

[illegible] [illegible]

౪౯ [illegible]

[illegible] [illegible]

౫౦ [illegible]

[illegible] [illegible]

౫౧ [illegible]

[illegible] [illegible]

౫౨ [illegible]

[illegible] [illegible]

౪౩ తత్తటాం రెం మాంకు తొం తు బక్తౌ నా వాం న స ము లు

(గ) శ్రీనా మా ఆయం డ్లాక రు గారెను మాం భాం వు లా రాం ॥ గ్రు॥ ఏమిరాం।

వు॥ అనిగొపిక లంద రిని ఆయం డ్లుతు అంపి. ఆలమంద ల తు బని సం తోషము

న నుం డె నా॥ (శ్రీ) (ర) (శ్రీ) చె ంయు నూ॥ (శ్రీ) రా ము లు ర క్షింప వతేరా।

ఖర నామ సంవత్సర ఆశ్వయుజ శుద్ధ ౫ సోమవారం.

చిత్రాల సుబ్బరాజు జలక్రీడ విలాసం సంపూర్ణం.

— శ్రీ —

64a. — శ్రీ — శృంగారోపదేశం — శ్రీ —

మందార మిత్రవసన్న తారహార, బృందారకాధీశ బృందావనేశ,

మారారి మిత్రకాంతులనేలగాత్ర - ఘోరారి విందాప్తమంబ్రాంబుతాక్ష,

పాపారి పీతాంబరధారి దేవ, గోపాలగోవింద గోపాంగనేశ,

బాహుకారక దన్తభంజన కంస దూర మోహి శపుంజారు పంచాద్రిపాల

మార దైత్యారి భూనుర శుభ్రతార, తారహారావళీ ధర ధర్మ మర్మ

మర్మవిభ్రమ పంకజ గర్భనత్య, సత్యనామ వెంకటేశ వసాంగ్యవాసా॥

రు॥ పీలా ఆమార శృంగార మా కనాథ।

ఈ వన్నెలాని ఆమ్యశ వృష్యు దేని ఆయు నింపు జనింప గగ్గోలిసొత్తు ఆయున్న

మా ఆమ తన స్వభ్రాంతి నిను మాం దేవురా జూడ ఆయెను వృత

తా ఆమ జ పత్రికంల - మమ తన తా ఆరు ము ల ఆశ్యతె అంప తుంటువు॥

ఆ తు ల పరి ఆమ పద్మ మను కాంత ర ముందుల ఆము నుక్షు జాశలం

న తి తు వ మాం వె డె ల న న నా ర స ము త్రు డు రా న రం యుం టు నా।

పాలగకె యిట్టె యియ్యుండుటకు వికటారుజప్పైరి తరువాత రాత్రి యీరా
కలు వరవేల తవ్వ తుదిజాలక దూరకయీరానుకుంటుందారు॥
అంతటి తత్తర వేలవేడు యింది నా ఆత్మేకులకాంభ్యాం గజటుంబుల
జలజాం సత్తువు, కందపాం నవశతసాగం దుత్తైయియ్యన్వా
దులు వెర్రి దని యిడవేడు ప్రాంరతనె నెవ్వాహిం పగానెలనె,
వెలుగులనాడున్ బరతంబువేతువనె రాజవంబు పుట్టింబినన్॥
వతినిద్రింబినవేళరాదగునె వాపద్మారి యింకాతెళతా
యిట సంబంధుల వ్యాప్తిబాంధినద యియ్యుండెకొంతమంచుంటే, యీరా
కతపత్రె క్షుత్తి మోరావుతండినదివసాందర్యముం జూపతె
వతివగంబునయిసేగువాంతాలనువా ఆత్మందుర్సుఖంబందెడున్॥
ఈతులన బ్రాంతరస్థితి బుద్ధాంవళకెల్లజాహరు వరరా.
హాంతులకదె జాహరు వరసంత తపుజ్జలు త్రైతగుసార్వభౌమసం
తతవిద్దె జాహరు యినుసార భవలా సప్రరం దరుత్రైనయుట్ల భూ
వతితె జాహరు మాన్యపరిపాలన జాహరు ప్రధానసేఖరం

॥ శ్రీ శ్రీ శ్రీ తె యిటుసం॥

P. S.
5/4/22 Transcribed in 1922-23 from a MS. of M.R.Ry
Chakrala Ramu Razu Garu Pallekona, Repalle taluk.